

Förvaltning eller nämnd eller enhet

Utbildningsförvaltningen

Märit Gunneriusson Karlström, Jacob Ferlin, Ingemar Holmkvist

Datum: 2025-02-19

Diarienummer:

UBN-2025-00675

Sammanfattande resultatrapport

Uppföljning av pedagogisk verksamhet, lägeskommun 2024

Innehåll

1	Sammanfattning	3
1.1	Gymnasieskolan	3
1.2	Grundskolan	3
1.3	Förskolan	4
1.4	Utbildningen hålls samman	4
2	Inledning.....	5
2.1	Uppsalas största uppdrag.....	5
2.1.1	Elevsammansättning	5
2.2	Utbildningens organisation i Uppsala	6
2.3	Rapport för både kommunal och fristående verksamhet.....	7
3	Gymnasieskola	8
3.1	Mål och indikatorer	8
3.2	Genomströmningen i gymnasieskolan ökar	8
3.2.1	Genomströmning i högskoleförberedande program ökar	10
3.3	Den genomsnittliga betygspoängen på samma nivå de senaste 5 åren	13
3.4	Sammanfattning gymnasieskola	15
4	Grundskola	16
4.1	Mål och indikatorer	16
4.2	Samtliga elever ska nå behörighet till gymnasieskolan	16
4.3	Mäta resultat utifrån förutsättningar	17
4.4	Mäta alla kunskaper	20
4.5	Följa elever genom hela grundskolan.....	22
4.6	Sammanfattning grundskola.....	26
5	Förskola	27
5.1	Resultat från enkäten till förskola och pedagogisk omsorg.....	27
5.1.1	Jämförelse mellan kommunal och fristående verksamhet	28
5.1.2	Språk och matematik i fokus	30
5.2	Övergång från förskola till förskoleklass	32
5.2.1	Jämförelse mellan fristående och kommunal verksamhet	34
5.3	Sammanfattning förskola	36
6	Metod och användning av data	37
6.1	Enkäter	37
6.2	Användning och återkoppling av enkätresultaten.....	37
6.3	Officiell statistik	37
7	Bilaga	38
7.1	Enkätfrågor förskola och pedagogisk omsorg (enkät för vårdnadshavare)	38

1 Sammanfattning

Sammanfattande resultatrapport 2024 – Uppföljning av pedagogisk verksamhet lägeskommun är en sammanfattning av resultaten i de olika skolformerna i Uppsala kommun utifrån ett helhetsperspektiv med lägeskommunen som utgångspunkt. De resultat som redovisas gäller både kommunala och fristående verksamheter och visar att förskollärare och lärare i Uppsala, tillsammans med alla barn och elever, under läsåret 2023/24, lyckats hålla en fortsatt god kvalitet men att det också finns utvecklingsarbete att göra.

Varje huvudman ansvarar för att systematiskt följa upp, utvärdera och utveckla sin verksamhet. För den kommunala verksamheten finns en långsiktig strategi för höjda kunskapsresultat och ökad likvärdighet. Den tydliggör långsiktiga vägval av handlingar, angreppssätt och prioriteringar som vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefulla för framgång i att nå målet: Höjda kunskapsresultat och ökad likvärdighet. Inom den kommunala huvudmannens verksamhet görs kontinuerlig uppföljning, både månadsvis och med fördjupade tertiärluppföljningar. För respektive skolform lyfts utvalda förskolor och skolor, där huvudmannen valt att sätta in särskilda insatser. I november presenterades huvudmannens kvalitetsredovisning. Den omfattade samtliga skolformer och utgjorde underlag för nämndens verksamhetsplan.

I föreliggande rapport sammanfattas resultaten av det gångna läsårets (2023/24) arbete på en övergripande nivå där lägeskommunen synliggörs. Med lägeskommunen menas de förskolor och skolor som är belägna i kommunen, oavsett huvudman.¹

Rapporten börjar liksom tidigare i gymnasieskolan för att sedan leta sig lägre ned i åldrarna, via årskurs 9, 6 och 3 i grundskolan för att avslutningsvis landa i förskolan och de allra yngsta barnen. Kunskapsresultaten jämförs med riket och med liknande kommuner. I de fall det är möjligt jämförs kommunal och fristående verksamhet.

1.1 Gymnasieskolan

Sett till totalen har genomströmningen ökat i Uppsala jämfört med föregående år. Den stora ökningen kommer från de kommunala skolorna medan de fristående är kvar på samma nivå som tidigare år. För de högskoleförberedande programmen är genomströmningen högre, och det gäller både för kvinnor och män. När det gäller yrkesprogram har genomströmningen minskat både för kvinnor och män.

Den genomsnittliga betygspoängen i Uppsala är kvar på samma nivå som de senaste fem åren. Kvinnor fortsätter ha knappt 1 poäng mer än män. I jämförelse med liknande kommuner är den genomsnittliga betygspoängen något högre i Uppsala och en halv poäng högre än i riket.

1.2 Grundskolan

Resultaten för grundskolan 2024 är i det stora hela något sämre än under tidigare år. Flera viktiga nyckeltal över elevernas resultat har minskat något och könsskillnaderna har över lag ökat något till pojkarnas nackdel.

¹ Lägeskommunen omfattar resultat som rör samtliga barn och elever som finns i dessa verksamheter, oavsett folkbokföringsadress.

För årskurs 9 har behörighet till gymnasiets yrkesprogram minskat från 86,4 till 85,9 procent, och en liknande sänkning har även skett när det gäller andelen elever som uppnår kunskapskraven i samtliga ämnen i årskurs 9 (från 74,9 till 74,3 procent). Magnituden på nedgången är dock relativt liten och en variation över tiden är att förvänta, men det är viktigt att resultatet analyseras och eventuella åtgärder sätts in så att detta inte är början på en nedåtgående trend.

Även för grundskolans årskurs 6 har andelen elever som uppnår kunskapskraven i samtliga ämnen minskat under 2024 (från 75,9 till 73,3 procent) och en svagt uppåtgående trend under de närmaste åren är bruten. För årskurs 3 är resultaten på de nationella proven i både matematik och svenska/svenska som andraspråk stabila och i nivå med tidigare år efter pandemin.

1.3 Förskolan

2024 genomfördes en ny, reviderad enkät till förskola och pedagogisk omsorg. Det medför att resultaten inte kan jämföras med tidigare år. Svarsfrekvensen var högre än tidigare år. Medelvärde av andel positiva svar var 90 procent.

Det finns en stor spridning i resultaten mellan förskolorna och även en skillnad mellan fristående och kommunal verksamhet med en högre andel positiva resultat för fristående verksamheter. Det har funnits en skillnad även tidigare år men differensen blev större 2024. Med endast ett års resultat att analysera är det för tidigt att dra slutsatser av skillnaden.

I rapporten har även resultat från kartläggningsmaterialet som elever i förskoleklass genomför redovisats. Kartläggningen mäter i vilken utsträckning barn iakttagit genomföra de olika aktiviteterna i kartläggningsmaterialet.

Eftersom kartläggningsmaterialet nu genomförts under fem år har jämförelser över tid kunnat göras. De grupper som jämförts är barn som gått i kommunal respektive fristående verksamhet samt barn som inte gått i förskola eller pedagogisk omsorg. Resultaten visar dels en minskande skillnad mellan kommunal och fristående verksamhet, dels att förskola och pedagogisk omsorg tycks vara positivt för barns utveckling inom språk och matematik.

1.4 Utbildningen hålls samman

Uppsala fortsätter att arbeta med ett samlat 0–20-årsperspektiv. Det är fortfarande tämligen unikt för en så stor kommun och innebär utmaningar då det gäller att hålla samman en mycket stor verksamhet. Ytterst handlar det om att hålla fast vid att alla barn och elever räknas och vinsten i ett sammanhållet perspektiv är uppenbar; varje skolform bidrar i arbetet med att ge alla barn och elever förutsättningar att kunna utvecklas till sin fulla potential. Det skapar styrka att arbeta tillsammans för slutmålet: studenten som går ut genom porten med sin gymnasieexamen eller hittar alternativa goda vägar in i yrkeslivet och har getts de bästa förutsättningarna att få ett gott liv som vuxen.

2 Inledning

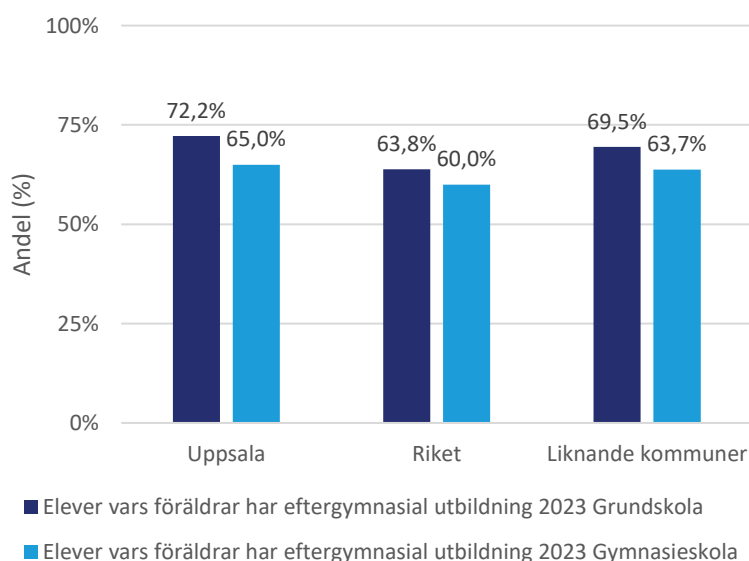
2.1 Uppsalas största uppdrag

Uppsala är Sveriges fjärde största kommun och kommunens överlägset största uppdrag är att möta de yngsta medborgarnas behov av förskola och skola, en verksamhet som ska hålla hög kvalitet för att leva upp till de krav som ställs i skollagen. Det handlar om att ge alla barn och elever möjlighet att både klara kunskapsmålen och att utmanas i sitt lärande. I maj 2024 fanns cirka 12 000 barn i förskola eller pedagogisk omsorg. Våren 2024 lämnade drygt 2 800 elever grundskolan efter att ha avslutat årskurs 9 och närmare 2 700 ungdomar avslutade ett nationellt program inom gymnasieskolan med examen eller studiebevis. Totalt gick under läsåret 2023/24 cirka 50 000 barn och ungdomar i förskola och skola i Uppsala.

2.1.1 Elevsammansättning

Uppsala är en tillväxtkommun med hög andel inflyttning. Med två stora universitet i Uppsala har kommunen en relativt hög utbildningsnivå. I diagram 2.1 visas en jämförelse mellan Uppsala, riket och gruppen *liknande kommuner*.² Med utgångspunkt i utbildningsbakgrund har Uppsala tämligen goda förutsättningar att ligga över riksnivå vad gäller skolresultat.

Diagram 2.1 Elevstatistik: Andel (%) elever med högutbildade föräldrar, grundskola resp. gymnasieskola, lägeskommun; Uppsala, Riket och Liknande kommuner. Höst 2023³

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

En bakgrundsfaktor som också har stor betydelse är om en elev nyligen kommit till Sverige. De elever som kommit till Sverige i slutet av grundskolan eller först i

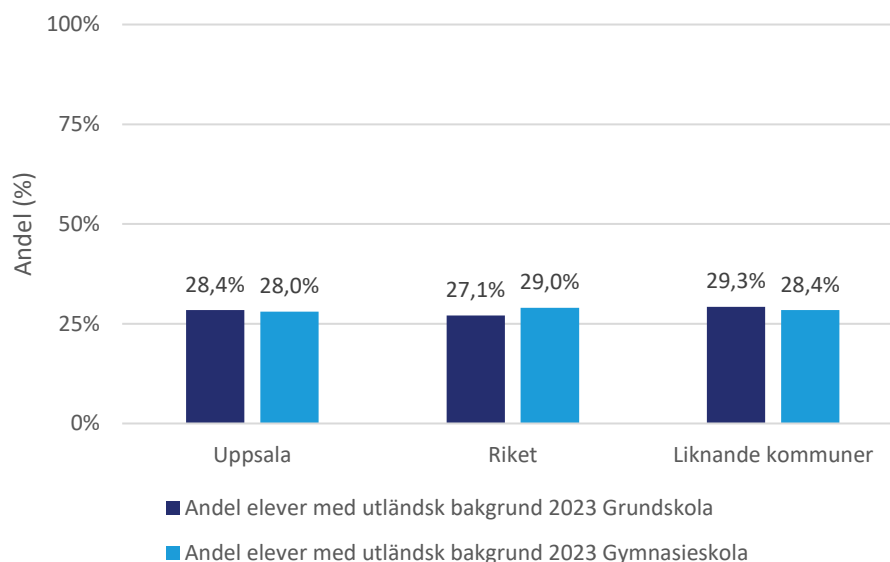
² Liknande kommuner är en jämförelsegrupp som tas fram av Sveriges kommuner och regioner. I gruppen finns sju kommuner som strukturellt liknar den kommun eller det landsting som är i fokus. Begreppet likhetsutsökta kommuner används också. I Uppsalas grupp av liknande kommuner ingår vad gäller både grundskolan och gymnasieskolan: Helsingborg, Jönköping, Linköping, Lund, Umeå, Västerås och Örebro.

³ Att andelen föräldrar med eftergymnasial utbildning är högre i grundskolan än gymnasieskolan har sin förklaring i att utbildningsnivån generellt höjts i Sverige över tid. Utvecklingen av en mer högutbildad föräldragrupp syns tidigare i grundskola än i gymnasieskola.

gymnasieskolan har svårare att nå kunskapskraven. I jämförande statistik på nationell nivå används måttet utländsk bakgrund som är en betydligt bredare definition. Den innebär att eleverna är födda utomlands eller födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands. Siffran säger således väldigt lite om hur länge eleven vistats i Sverige.

Sett till andelen elever med utländsk bakgrund ligger Uppsala mycket nära riksnittet, något som illustreras i diagram 2.2 nedan.⁴

Diagram 2.2 Elevstatistik: Andel (%) elever med utländsk bakgrund, grundskola resp gymnasieskola, lägeskommun; Uppsala, Riket och Liknande kommuner. Höst 2023

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

2.2 Utbildningens organisation i Uppsala

Uppsala har en samlad utbildningsnämnd och en likaledes samlad utbildningsförvaltning. Arbetet bedrivs i ett 0–20-årsperspektiv där förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola utgör en helhet. Nämnden har ansvar för att alla barn och ungdomar boende i kommunen har tillgång till förskola och skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående förskola/skola, samt för fördelningen av resurser både till egen verksamhet och fristående enheter. Som huvudman har nämnden vidare ansvar för kvalitet och ekonomi i förskolor och skolor som drivs i kommunens regi.

Den samlade organisationen gör att Uppsalas utbildningsförvaltning är en av Sveriges största. (I de större kommunerna fördelas ansvaret mellan olika förvaltningar och mellan stadsdelar.)

Förutom genom skollagen utformas utbildningsuppdraget också av de politiska mål som bestäms av kommunfullmäktige och som formuleras i styrdokumentet *Mål och budget* via de beslutade fokusmålen. I fokusmål 1 finns formuleringar med direkt bäring på utbildningsområdet: "Barn och elever ska ges förutsättningar att minst nå kunskapskraven och nå gymnasieexamen" samt "Oavsett ålder ges förutsättningar för ett livslångt lärande, ständigt utveckling, god livskvalitet, minskade kunskapslyftor och

⁴ Det finns inte nationell statistik som visar barnsammansättningen utifrån föräldrarnas utbildningsbakgrund eller utländsk härkomst i förskolan.

goda utbildningsresultat.” I sin verksamhetsplan tar utbildningsnämnden hand om målen genom att beskriva strategier och åtgärder för varje inriktningsmål. Det systematiska kvalitetsarbetet ansvarar varje huvudman för.

2.3 Rapport för både kommunal och fristående verksamhet

Rapporten är en sammanfattning av kvalitetsläget i samtliga skolformer och ger en möjlighet att se närmare på resultat som rör lägeskommunen, det vill säga de förskolor och skolor som är belägna i kommunen. I en kommun är det viktigt att ha kunskap om hur verksamheten ser ut i ett övergripande perspektiv, det vill säga för alla barn och elever som går i förskolor och skolor i kommunen.

Genom att systematiskt följa upp all pedagogisk verksamhet, från förskola till gymnasieskola, oavsett huvudman, kan en likvärdig bedömning göras av den pedagogiska verksamheten i Uppsala kommun. De resultat som redovisas i rapporten rör såväl kunskapsresultat som utfall av enkätundersökningar som utbildningsförvaltningen genomför inom förskolor och skolor.

Med utgångspunkt i att elever ska kunna lämna gymnasieskolan med uppnådd gymnasieexamen har rapportens innehåll disponerats så att den börjar i gymnasieskolan och sedan vandrar lägre ned i åldrarna. Rapporten visar en övergripande bild av verksamheten där Uppsala jämförs med riket och liknande kommuner. Den visar också likheter och skillnader mellan kommunal och fristående verksamhet.

3 Gymnasieskola

Läsåret 2023/24 fanns 8 kommunala och 16 fristående gymnasieskolor i Uppsala. Den 15 oktober 2023 gick totalt 10 200 elever i en gymnasieskola i Uppsala varav 64 procent i kommunala skolor. De fristående gymnasieskolorna är relativt små och i huvudsak inriktade på yrkesprogram med 50 procent av det totala antalet yrkeselever, medan 67 procent av eleverna på högskoleförberedande program och 70 procent av eleverna på introduktionsprogrammen finns på skolor i kommunens regi.

Den övergripande statistiken för gymnasieskolan kommer att presenteras för Uppsala som lägeskommun. I lägeskommunen ingår alla elever i skolor belägna i kommunen oavsett var eleven är folkbokförd och oavsett om det är en kommunal eller fristående skola. Anledningen till att lägeskommun används i stället för hemkommun (där enbart elever folkbokförda i kommunen ingår) är att Uppsalas gymnasieskolor har ett stort inflöde av elever från andra kommuner.

Resultaten i rapporten fokuserar på den elfte kullen av elever som har genomgått hela sin gymnasieutbildning efter införandet av gymnasireformen Gy11, det vill säga de elever som påbörjade sina gymnasiestudier hösten 2021 och därmed, i normalfallet, förväntas fått sin gymnasieexamen våren 2024. Jämförelser av resultat över tid är begränsade till fem år.

3.1 Mål och indikatorer

Det övergripande målet med gymnasieskolan, liksom för hela utbildningskedjan, är att alla elever ska gå ut gymnasieskolan med en examen. För att få en hög produktivitet är målet att genomströmningen ska vara hög, med andra ord ska så många elever som möjligt nå en examen inom tre år. Eleverna ska dessutom under sin studietid utmanas i sitt lärande för att få möjlighet att nå sin fulla potential. De resultatindikatorer som används för att mäta hur väl målen möts är

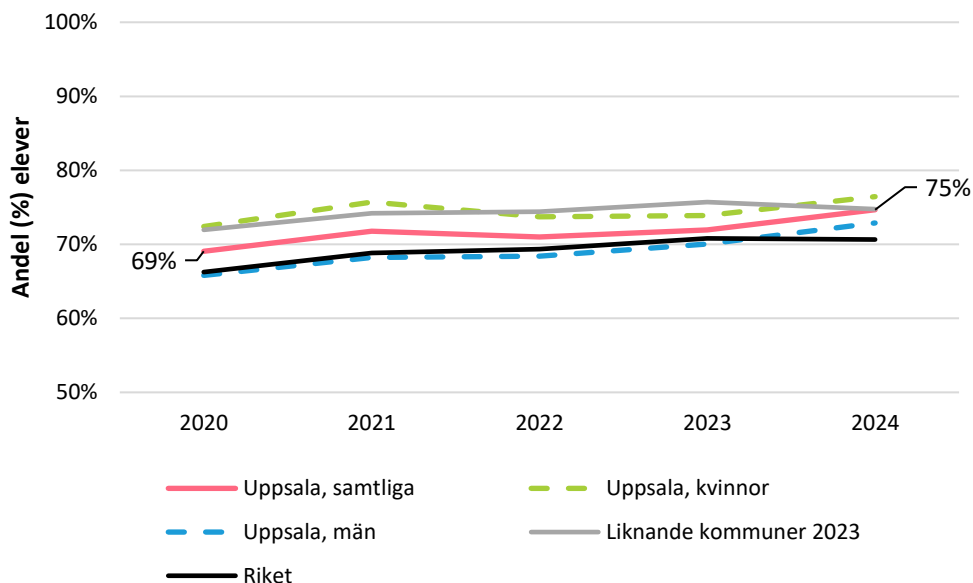
- **Andel elever med examen inom tre år** baseras på alla elever som påbörjade en gymnasieutbildning hösten 2021 (startår) och därmed i normalfallet hade möjlighet att få en gymnasieexamen våren 2024 (slutår).
- **Genomsnittlig betygspoäng för avgångselever** baseras på Skolverkets definition av avgångselever.

Jämförelser av kunskapsresultaten görs över tid för Uppsala, med riket och med liknande kommuner. I Uppsalas grupp av liknande kommuner för gymnasieskolan ingår Helsingborg, Jönköping, Linköping, Lund, Umeå, Västerås och Örebro. Dessutom görs jämförelser mellan kommunal och fristående verksamhet.

3.2 Genomströmningen i gymnasieskolan ökar

För att mäta kvalitet i gymnasieskolan är den viktigaste resultatindikatorn den som visar hur stor andel av eleverna som har tagit examen efter tre år i gymnasieskolan, vilket också brukar benämnas genomströmning. Detta mått baseras på samtliga elever som påbörjade gymnasiet ett visst läsår, och visar hur stor andel av dem som har tagit examen efter tre år i gymnasieskolan. I diagram 3.1a redovisas genomströmningen för de elever som påbörjade gymnasiet åren 2017 till 2021 och blev avgångselever åren 2020 till 2024.

Diagram 3.1a Genomströmning: Andel (%) elever med gymnasieexamen inom tre år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för slutår 2020–2024 för Uppsala, liknande kommuner och riket (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent).

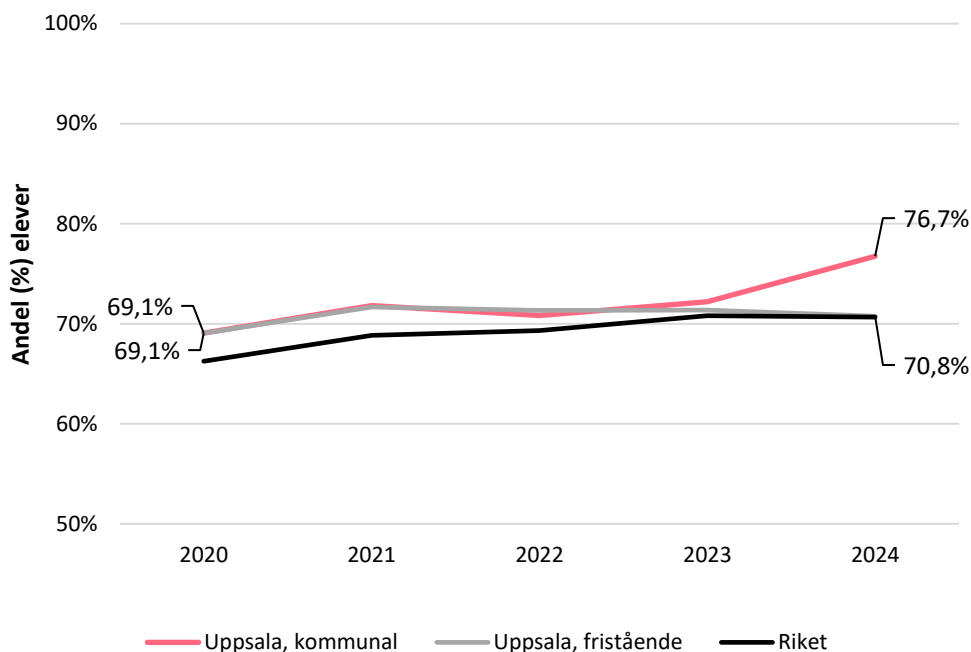
Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

För slutår 2024 är genomströmningen 75 procent i Uppsala, vilket är en mycket högre andel i jämförelse med året innan. Genomströmningen i Uppsala ökade i samma utsträckning för både kvinnor och män.

I Uppsala är genomströmningen högre än på nationell nivå (71 procent, svart linje i diagram 3.1a) och på samma nivå som de liknande kommunerna (75 procent, grå linje i samma diagram). I Lunds kommun, som är den kommun som har högst genomströmning av de sju liknande kommunerna, är genomströmningen 82 procent. I Jönköping och Örebro är genomströmningen på liknande nivå som Uppsala (74-75 procent), i de flesta andra liknande kommuner är genomströmningen lägre.

I diagram 3.1b redovisas den totala genomströmningen uppdelat på kommunal och fristående huvudman i Uppsala för samtliga gymnasieprogram. I diagrammet redovisas även rikets resultat för både kommunala och fristående huvudmän. Genomströmningen är en aning högre i Uppsalas kommunala enheter jämfört med Uppsalas fristående enheter. I diagram 3.1b framgår även att genomströmningen bland kommunala enheter har ökat med nästan 5 procentenheter sedan föregående år och att genomströmningen bland fristående enheter är kvar på samma nivå.

Diagram 3.1b Genomströmning: Andel (%) elever med gymnasieexamen inom tre år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för slutår 2020–2024 för kommunal respektive fristående huvudman i Uppsala samt riket. (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

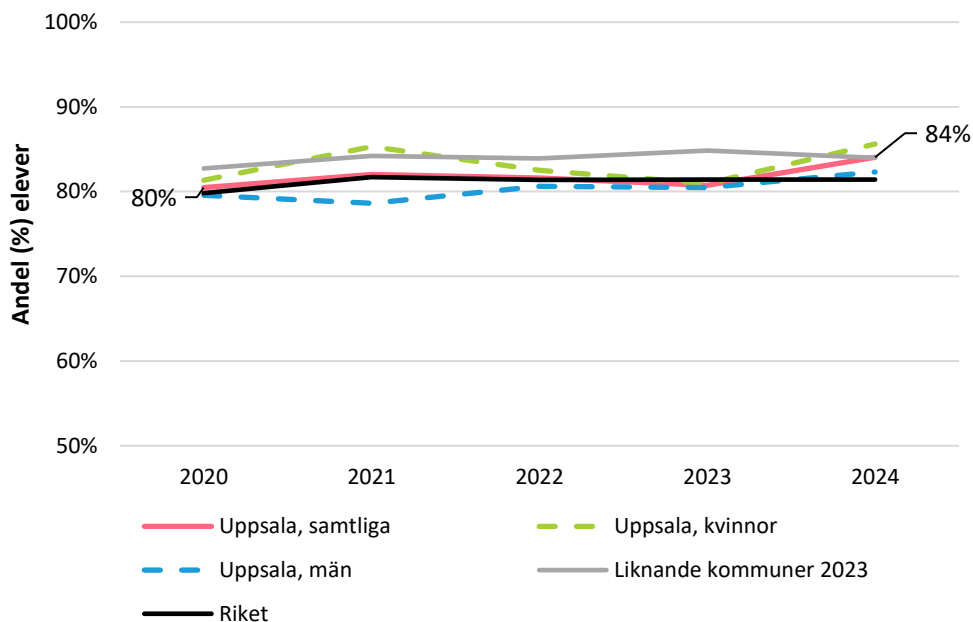
Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

3.2.1 Genomströmning i högskoleförberedande program ökar

I diagram 3.2 redovisas genomströmningen för elever som studerat högskoleförberedande program. För slutåret 2024 blev genomströmningen 84 procent, 3 procentenheter högre än föregående år. För kvinnor har genomströmningen ökat med nästan 5 procentenheter och för män har genomströmningen ökat med nästan 2 procentenheter. För första gången senaste 5 åren är genomströmningen i Uppsala tydligt över nivån i riket och skillnaden jämfört med liknande kommuner är borta.

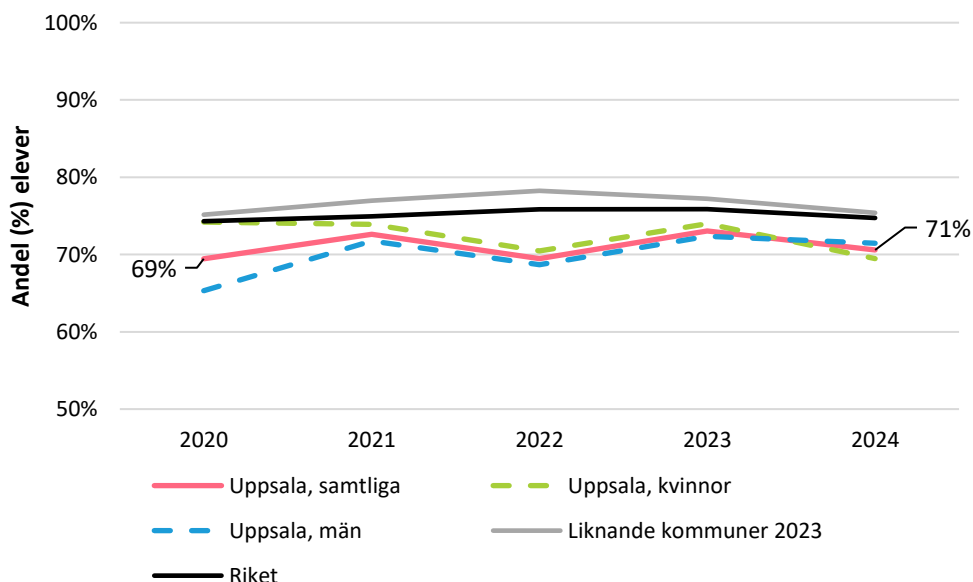
I diagram 3.3a redovisas genomströmningen för elever som studerat yrkesprogram. Genomströmningen minskade med 2,5 procentenheter varav minskningen för kvinnor var 4,5 procentenheter och för män endast 1 procentenhet.

Diagram 3.2 Genomströmning: Andel (%) elever som påbörjat ett högskoleförberedande program med gymnasieexamen inom tre år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för slutår 2020–2024 för Uppsala, liknande kommuner och riket. (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

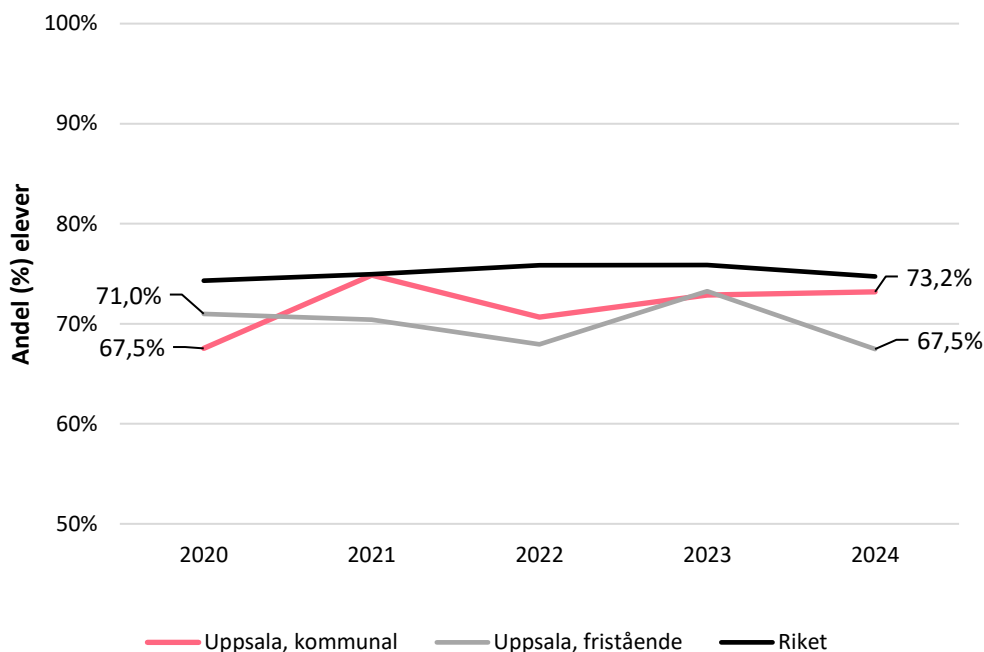
Diagram 3.3a Genomströmning: Andel (%) elever som påbörjat ett yrkesprogram med gymnasieexamen inom tre år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för slutår 2020–2024 för Uppsala, liknande kommuner och riket. (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

Genomströmningen inom yrkesprogrammen för de kommunala skolorna i Uppsala ligger kvar på samma nivå jämfört med föregående år. I den fristående verksamheten minskade genomströmningen med nästan 6 procentenheter. Resultaten vad gäller yrkesprogrammen växlar generellt mer än för de högskoleförberedande programmen då det är väsentligt färre elever i yrkesprogrammen.

Diagram 3.3b Genomströmning: Andel (%) elever som påbörjat ett yrkesprogram med gymnasieexamen inom tre år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för slutår 2020–2024 för Uppsala, fristående respektive kommunal huvudman, och riket. (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

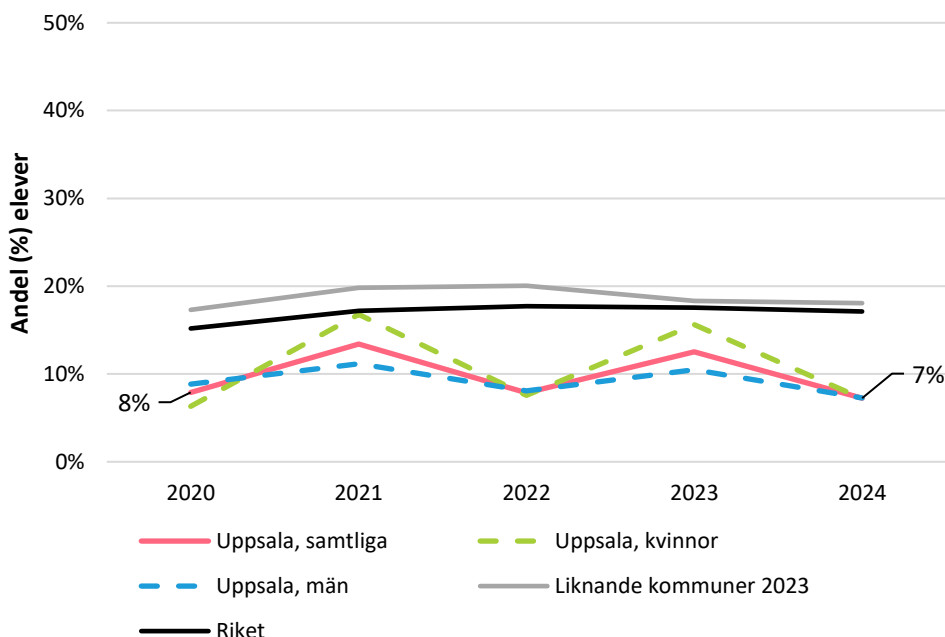
I en rapport från Skolverket beskrivs hur programvalet har stor betydelse för i vilken utsträckning eleverna ska ta examen, framför allt när det gäller elever med lägre meritvärden från grundskolan. För elever med samma meritvärde är det en högre andel elever som tar examen om de valt ett yrkesprogram än om de valt ett högskoleförberedande program. Meritvärdet från grundskolan och programvalet har också större betydelse för examensfrekvensen i gymnasieskolan än föräldrarnas utbildningsnivå.⁵

I diagram 3.4 redovisas andelen elever som studerat introduktionsprogram och som har tagit examen inom fyra år.⁶ Av eleverna som påbörjade ett introduktionsprogram i Uppsala 2020 med slutår 2024 så har 7 procent tagit examen, vilket är en minskning jämfört med föregående år. I diagrammet framgår att genomströmningen för elever i introduktionsprogram är lägre i Uppsala än i liknande kommuner. Genomströmningen i Uppsala är också lägre än i riket.

⁵ Skolverket (2022), *Grundskolebetygens betydelse för resultaten i gymnasieskolan*

⁶ Observera att i övriga diagram om genomströmning så gäller genomströmningen elever som tagit examen inom tre år. För elever i introduktionsprogram är det mer intressant att se på genomströmning inom fyra år.

Diagram 3.4 Genomströmning: Andel (%) elever på introduktionsprogram med gymnasieexamen inom fyra år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för slutår 2020–2024 för Uppsala, liknande kommuner och riket.

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

3.3 Den genomsnittliga betygspoängen på samma nivå de senaste 5 åren

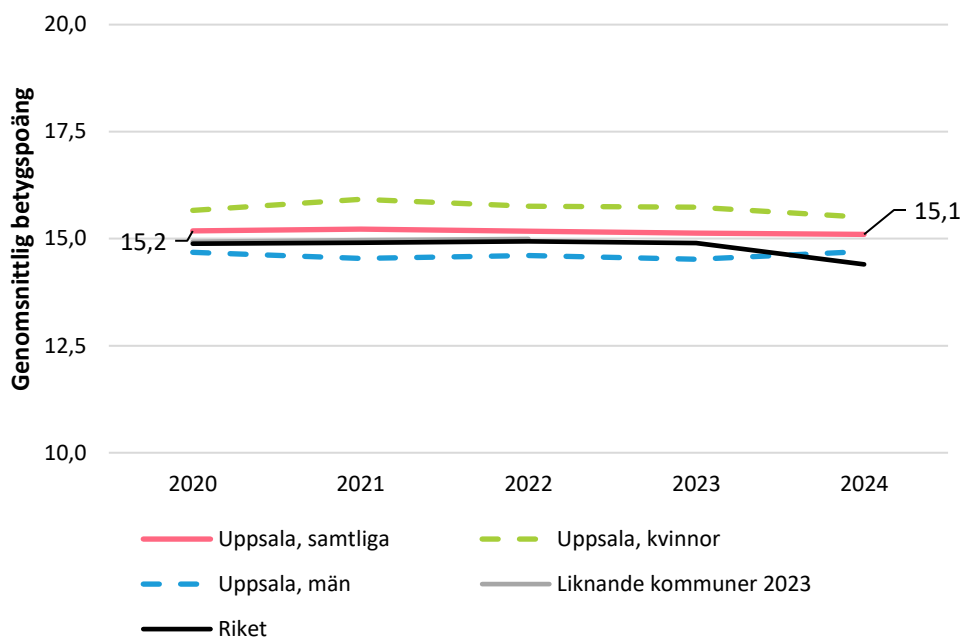
Eleverna i gymnasiet får betyg efter varje avslutad kurs, vilka ingår i avgångsbetyget efter fullgången gymnasieutbildning. Det innebär att eleverna måste få lägst betyg E på i princip samtliga sina kurser under sin utbildning för att nå gymnasieexamen. Det ställer höga krav på att eleverna presterar från första dagen i sin utbildning. Den genomsnittliga betygspoängen används som ett kvalitetsmått eftersom den visar huruvida eleverna utmanats i sitt lärande och nått ett högre betyg än de grundläggande kraven för en godkänd kurs. I konkurrensen om platserna på universitet och högskola kan den genomsnittliga betygspoängen vara av direkt avgörande betydelse.

Den genomsnittliga betygspoängen beräknas genom ett medelvärde av alla kursbetygspoäng (10–20 poäng, motsvarar betyg E-A), viktat efter hur omfattande kursen är (kurspoäng). En genomsnittlig betygspoäng på 10 motsvarar på så sätt betyg E i alla ämnen och en genomsnittlig betygspoäng på 20 motsvarar betyg A i alla ämnen.⁷

I diagram 3.5a redovisas den genomsnittliga betygspoängen. Det senaste fem åren har den varit väldigt lika (15,1 till 15,2 poäng i Uppsala). I jämförelse med liknande kommuner och riket är den genomsnittliga betygspoängen något högre i Uppsala. I jämförelse mellan kvinnor och män är skillnaden bestående drygt 1 poäng högre för kvinnor (0,8 poäng högre under 2024).

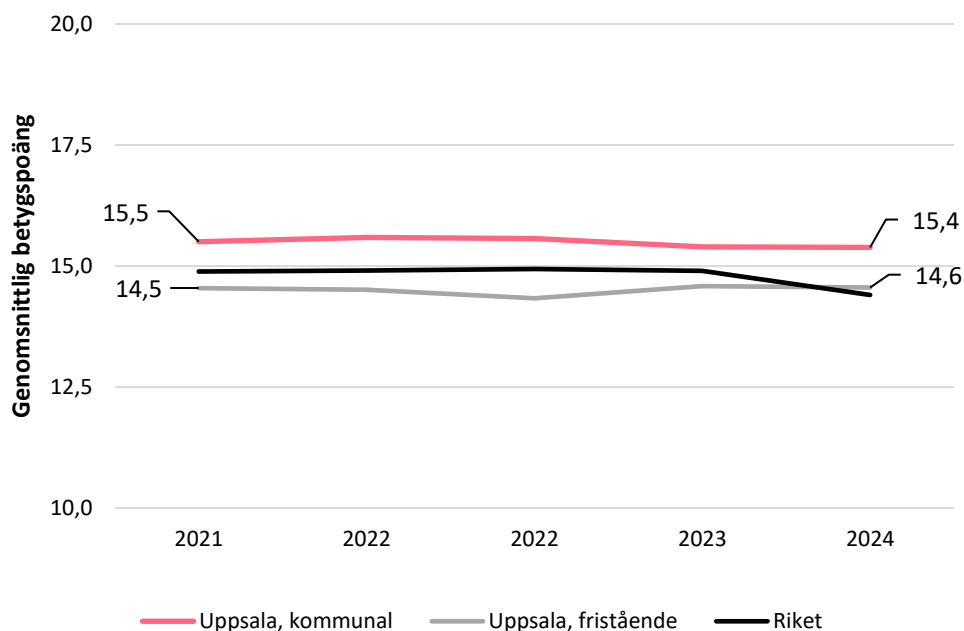
⁷ Elever som gått International Baccalaureate räknas inte med i den sammanställda statistiken, då det är en internationell utbildning med andra mått för betygspoäng.

Diagram 3.5a Genomsnittlig betygspoäng: Samtliga avgångselever med examen, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för 2020–2024 för Uppsala, liknande kommuner och riket (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 10,0)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

Diagram 3.5b Genomsnittlig betygspoäng: Samtliga avgångselever med examen, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie 2020–2024 för kommunal respektive fristående huvudman i Uppsala samt riket (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 10,0)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

I diagram 3.5b redovisas den genomsnittliga betygspoängen uppdelat på kommunal och fristående huvudman inom Uppsala. I diagrammet redovisas även rikets resultat för både kommunala och fristående huvudmän. I diagram 3.5b framgår att kommunala enheter i Uppsala kommun har en högre genomsnittlig betygspoäng jämfört med

fristående enheter inom kommunen. De fristående gymnasieskolorna i Uppsala har högre andel elever i yrkesprogram än de kommunala skolorna och generellt är betygspoängen lägre inom yrkesprogram. Det kan förklara en del av skillnaderna ovan mellan kommunala och fristående skolor.

3.4 Sammanfattning gymnasieskola

Sett till totalen har genomströmningen ökat i Uppsala jämfört med föregående år. Den stora ökningen kommer från de kommunala skolorna medan de fristående är kvar på samma nivå som tidigare år. För de högskoleförberedande programmen är genomströmningen högre, och det gäller både för kvinnor och män. När det gäller yrkesprogram har genomströmningen minskat både för kvinnor och män.

Den genomsnittliga betygspoängen i Uppsala är kvar på samma nivå som de senaste fem åren. Kvinnor fortsätter ha knappt 1 poäng mer än män. I jämförelse med liknande kommuner är den genomsnittliga betygspoängen något högre i Uppsala och en halv poäng högre än i riket.

4 Grundskola

I Uppsala finns totalt 80 grundskolor. Skolorna har olika årskurssammansättningar, är spridda mellan stad och landsbygd och mellan olika huvudmän (58 kommunala och 22 fristående skolor). Den 15 oktober 2023 fanns totalt 27 631 elever i grundskolan. Av dem gick 81 procent i kommunala skolor medan 19 procent återfanns hos fristående huvudmän. Fördelningen är jämnare om man ser till elever i högre årskurser. Av elever i årskurs 6–9 gick 72 procent i kommunal verksamhet och 28 procent i fristående verksamhet.

Uppföljningen av grundskolan i denna rapport utgår främst från kunskapsresultat i årskurs 9, 6 och 3. Resultaten följs upp genom tidsserier fem år bakåt i tiden och i de flesta fall också med jämförelser mellan riksgenomsnittet och liknande kommuner i Kolada⁸ alternativt genom jämförelser mellan kommunala och fristående skolor. Nationella prov genomfördes inte vissa år under Covid-19 pandemin vilket resulterar i kortare tidsserier för resultaten i årskurs 3.

Grundskolan är en obligatorisk skolform och uppdraget handlar om att ge samtliga elever förutsättningar att nå målen och utvecklas så långt det är möjligt. Grundskolan ska således ge alla elever möjlighet till fortsatt studiegång, vilket innebär att alla elever ska uppnå minst behörighet till ett yrkesprogram på gymnasiet.

Det finns troligen många förklaringar till varför elever inte når behörighet till gymnasieskolan och den här rapporten belyser några aspekter som kan bidra till att så många elever som möjligt når kunskapsmålen i grundskolan i framtiden.

4.1 Mål och indikatorer

För att nå fram till målet att alla elever ska utmanas i sitt lärande och få goda ämneskunskaper är det av stor betydelse att följa resultatutvecklingen i grundskolan och därför mäts ett antal resultatindikatorer som regelbundet följs upp.

De resultatindikatorer som i denna rapport används för att mäta hur väl grundskolan möter målen är:

- Andel elever i åk 9 som är behöriga till minst yrkesprogram på gymnasieskolan
- Andel elever i åk 9 som når kunskapskraven i samtliga ämnen
- Andel elever i åk 6 som når kunskapskraven i samtliga ämnen
- Andel elever som uppnår godkänt resultat på nationella proven i åk 3 i matematik och svenska/svenska som andraspråk

Jämförelser av resultaten görs dels över tid för Uppsala, dels jämförs resultaten med ett riksgenomsnitt samt ett genomsnitt för liknande kommuner. Till detta kommer också en jämförelse av skolor i kommunal och fristående regi.

4.2 Samtliga elever ska nå behörighet till gymnasieskolan

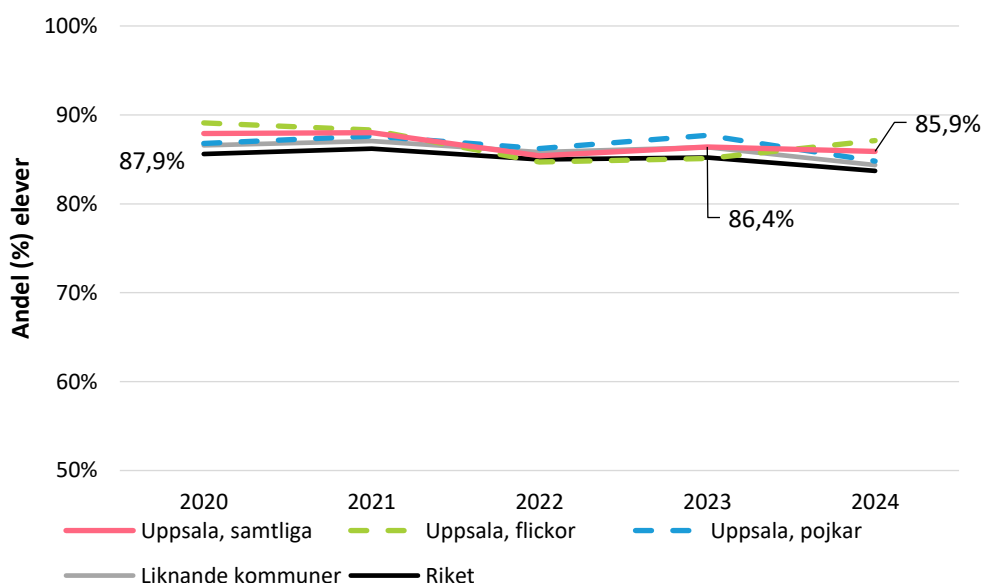
Gymnasiebehörighet är grundskolans viktigaste och tydligaste uppdrag då det ger eleven möjlighet till fortsatta studier. För att klara gymnasiebehörighet till ett yrkesprogram behöver eleverna ha lägst betyget E i åtta ämnen (av totalt 17) varav tre

⁸ Liknande kommuner för grundskolan enligt Kolada är Helsingborg, Jönköping, Linköping, Lund, Umeå, Västerås och Örebro.

måste vara matematik, engelska och svenska/svenska som andraspråk. För de ungdomar som inte klarar grundskolan är risken stor att de hamnar i en svårbruten arbetslöshet.

Diagram 4.1 nedan visar utvecklingen av andel behöriga till yrkesprogram mellan 2020 och 2024. I jämförelse med förra läsåret har resultaten i Uppsala kommun sjunkit med en halv procentenhet. Skillnaden mellan pojkar och flickor är för 2024 2,3 procentenheter och trenden från de två senaste åren med bättre resultat hos pojkar har i år brutits då flickorna återigen uppnår ett högre resultat (undantaget de två senaste åren har flickorna historiskt alltid presterat något bättre än pojkarna).

Diagram 4.1 Andel (%) elever åk 9, behöriga till yrkesprogram: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2020–2024 för Uppsala, liknande kommuner och riket (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50%)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

Trots den mindre nedgången visar resultaten att Uppsala behållit en högre nivå jämfört med både riket och liknande kommuner vars resultat har minskat mer än Uppsalas för 2024.

4.3 Mäta resultat utifrån förutsättningar

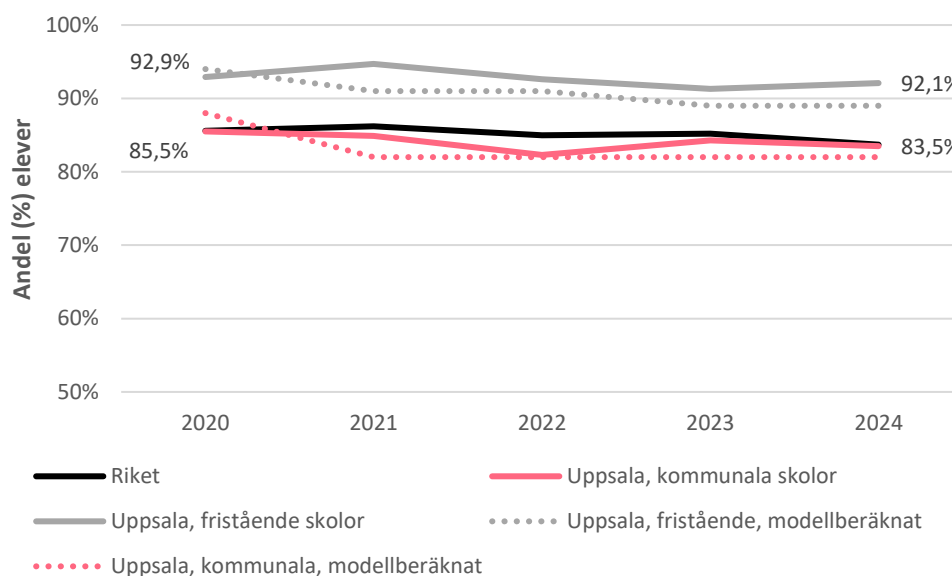
Som nämnts inledningsvis i texten har Uppsala generellt goda förutsättningar vad gäller bland annat föräldrars utbildningsbakgrund, en faktor som ofta är av stor betydelse för hur väl elever lyckas i skolan. Även om exempelvis den generella utbildningsnivån i Uppsala är hög ser det inte ut så i alla skolor. För att få en bild av hur olika skolor lyckas med sitt uppdrag kan man utgå från förväntade värden i relation till det faktiska resultatet. Det finns ett flertal olika modeller för att beräkna förväntade värden på olika nyckeltal inom skolans område. I rapporten används två av dessa.

Den ena modellen utgår från de beräkningar som görs av SCB inför fördelningen av strukturersättningen varje år. Den modell som Uppsala använder för att beräkna den socioekonomiska strukturersättningen är politiskt beslutad och syftet är att kompensera för systematiska skillnader mellan skolor vad gäller skolornas

elevsammansättning. SCB utgår i modellen från ett antal bakgrundsfaktorer⁹ som har tydlig påverkan på elevernas förutsättningar att nå målen i skolan. Modellen beräknar risken för att en elev inte ska uppnå behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram och/eller inte fått godkänt i minst två ämnen. För resursfördelningen används skolans samtliga elever. SCB beräknar också specifikt förväntade resultat för elever i årskurs 9 när det gäller behörighet till gymnasiet och det är den senare beräkningen som används i den här rapporten.

Den andra modellen som används i rapporten är Skolverkets SALSA. Grundidén är lika, men modellen använder andra bakgrundsfaktorer¹⁰ och vikter än SCB-modellen och som resultatmått beräknas förväntat meritmedelvärde och andelen elever som uppnår kunskapskraven (lägst betyg E) i samtliga ämnen per skola. Uppsalas modell och SALSA mäter och visar således olika saker¹¹, men utgår ifrån samma grundläggande idé om bakgrundsfaktorernas stora betydelse för elevernas utveckling och möjligheter att lyckas.

Diagram 4.2a Modellberäknat och faktiskt uppnått värde, andel (%) elever år 9 som uppnått behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram. Jämförelse medelvärde kommunala resp. fristående grundskolor i Uppsala samt resultat för riket som helhet. Tidsserie 2020–2024.

Källa: SCB:s underlag inför fördelning av strukturersättning

I diagram 4.2a ovan illustreras de förväntade och uppnådda resultaten när det gäller yrkesbehörighet för år 9, uppdelat mellan kommunala och fristående skolor, åren 2020–2024. Där blir det tydligt att kommunala respektive fristående skolor har

⁹ De bakgrundsfaktorer som används är elevernas kön, boendesituation, vårdnadshavarnas högsta utbildningsnivå, ekonomiskt stöd till familjen, familjens inkomstnivå och om eleven nyligen invandrat samt i sådant fall från ett utvecklingsland eller inte. Modellens träffsäkerhet anges till 80,2% för år 2023/24.

¹⁰ De bakgrundsfaktorer som används är: elevers föräldrars genomsnittliga utbildningsnivå (tre nivåer), andel pojkar, andel elever födda i Sverige med utomlandsfödda föräldrar, andel elever födda utomlands samt nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund. Som resultatmått används genomsnittligt meritvärde (17 ämnen) samt andel elever som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen.

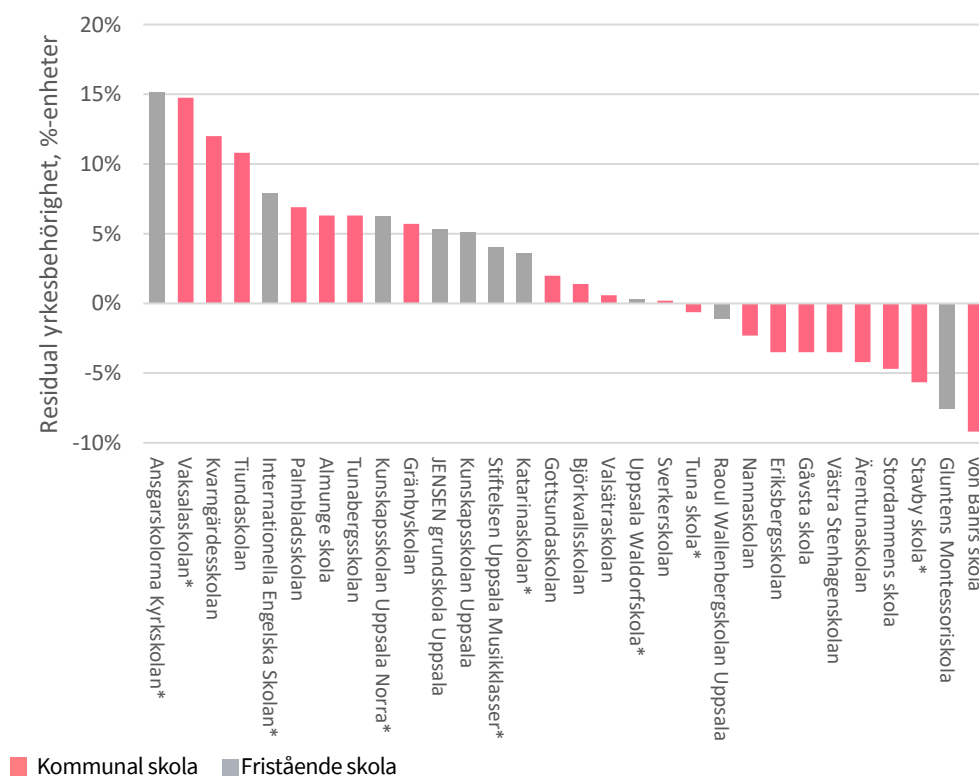
¹¹ Det finns ytterligare en modell som tagits fram av SKR och som presenteras i databasen Kolada. Modellen där är också en regressionsmodell som tar hänsyn till behov av ekonomiskt bistånd, nyinvandrade elever (0-4 år), föräldrars utbildningsnivå, kön samt fr.o.m. 2017 andel elever med okänd bakgrund. Modellen är beskriven som ett utvecklingsmått, varför kvalitetssäkringen av måttet kan ha vissa brister.

elevgrupper med ganska olika förutsättningar och att de förväntade resultaten ser olika ut.

Resultaten tyder på att när det gäller yrkesbehörighet till gymnasiet har både kommunala och fristående skolor presterat något över förväntat resultat under perioden 2021–2024. Det är dock av stor vikt att tolka resultat som dessa med försiktighet. Sett över tid behöver exempelvis särskild hänsyn tas till pandemin. Hög frånvaro bland både elever och personal påverkar elevernas förutsättningar att lyckas och statistiska modeller hanterar inte denna typ av externa faktorer.

Inom grupperna kommunala och fristående skolor finns variationer och med utgångspunkt i frågor om likvärdighet är det intressant att se hur sådana variationer ser ut. En enkel illustration av hur skolorna lyckats i relation till förväntat värde kan göras för ett år i taget (se diagram 4.2b nedan). Det förväntade resultatet jämförs med det faktiska och differensen dem emellan är residualen, det vill säga skillnaden mellan förväntat värde enligt SCB:s beräkning och utfallet (det faktiska resultatet). En skola som har en positiv residual har ett bättre resultat än vad modellen förutsagt och har då lyckats över förväntan med sitt kompensatoriska arbete.

Diagram 4.2b Residual (R=F-B) yrkesbehörighet kommunala och fristående skolor 2024, Uppsala. Skillnaden mellan faktisk och modellberäknad andel (%) elever åk 9 som är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, kommunala resp. fristående skolor, Uppsala. * Skolor med 1–4 avgångselever som inte uppnår yrkesbehörighet redovisas inte exakt i officiell statistik av sekretessskäl. De är här uppskattade till 2,5 elever per skolenhet. Skolor med färre än 10 avgångselever är borttagna ur redovisningen.

Källa: Skolverkets databas samt SCB:s underlag inför fördelning av struktursättning

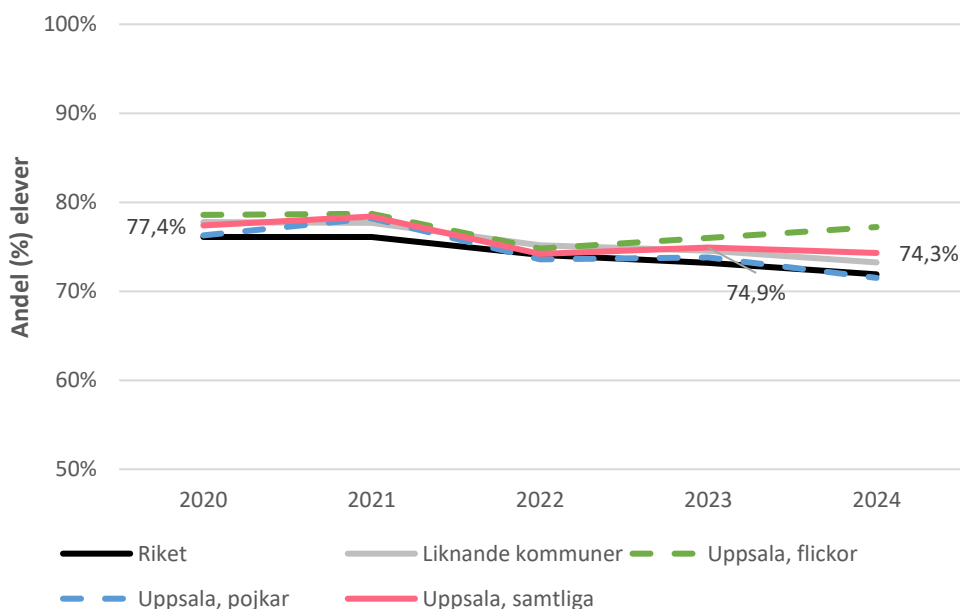
Skolorna är i diagram 4.3 sorterade i residualordning och som synes återfinns både fristående och kommunala skolor över större delen av skalan och en spridning mellan förväntat och faktiskt värde finns inom båda grupperna, men är större bland de kommunala skolorna.

4.4 Mäta alla kunskaper

Grundskolans viktigaste mål är att alla elever ska nå behörighet till gymnasieskolan, men goda resultat i grundskolan är också avgörande för en fullföljd gymnasieutbildning och därmed en gymnasieexamen. En annan av grundskolans hörnpelare är att alla elever ska ges förutsättningar att nå de grundläggande kunskapsmålen i varje ämne. Som mått på detta används andelen elever som uppnår lägst betyg E i samtliga lästa ämnen.

Sett till andelen elever som får godkänt betyg i alla ämnen för årskurs 9 har denna ökat något mellan 2022 och 2024 efter nedgången mellan 2021 och 2022 (se diagram 4.3). Könsskillnaderna har 2024 återigen ökat efter att under några år varit historiskt sett låga.

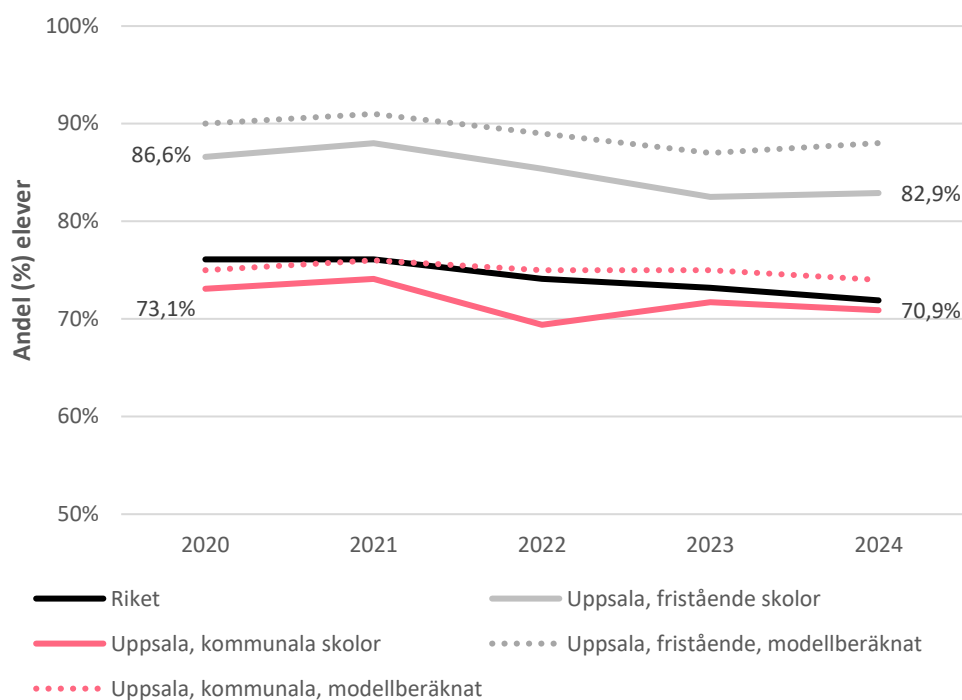
Diagram 4.3 Andel (%) elever i åk 9, som fått godkänt betyg i alla ämnen: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2020–2024 för Uppsala, liknande kommuner och riket (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

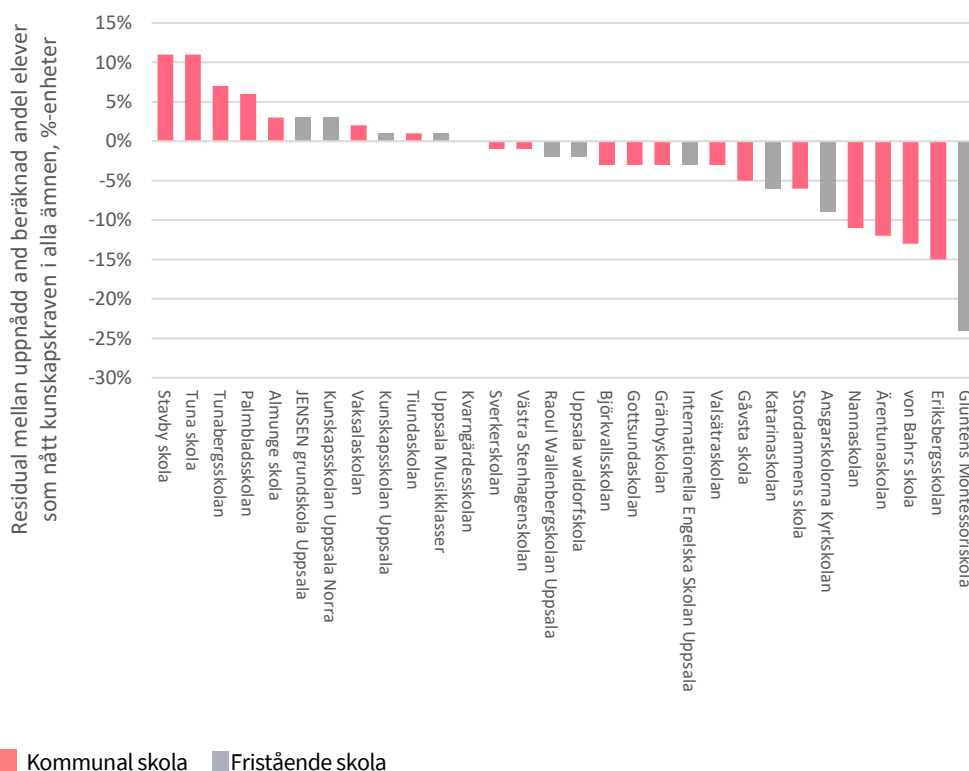
Som tidigare nämnts kan man genom att använda Skolverkets SALSA-modell mäta uppnått resultat utefter förutsättningarna (se diagram 4.4a). Diagrammet visar att både kommunala och fristående skolor i Uppsala uppnår ett resultat något under modellberäknat värde när det gäller andelen elever som uppnår kunskapskraven i samtliga ämnen.

Diagram 4.4a Modellberäknat och faktiskt uppnått värde, andel (%) elever i år 9 som fått godkänt betyg i alla ämnen: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2020–2024 för Uppsalas fristående och kommunala skolor samt riket som helhet (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent). Modellberäknat värde från Skolverkets SALSA-modell.

Källa: Skolverkets databas. Data på enhetsnivå har här sammanställts till regimnivå av Uppsala kommun

Diagram 4.4b Residual (R=F-B) andel elever som fått godkänt betyg i alla ämnen, kommunala och fristående skolor 2024, Uppsala. Skillnaden mellan modellberäknat och faktiskt värde för andel (%) elever i år 9 som nått kunskapskraven i alla ämnen, kommunala resp. fristående skolor, Uppsala. Skolor med färre än 10 avgångselever är borttagna ur redovisningen. Modellberäknat värde från Skolverkets SALSA-modell.

Källa: Skolverkets databas.

Precis som för behörighet till gymnasiet ser de olika skolornas förutsättningar olika ut och en momentan jämförelse för 2024 visar en spridning av resultat för både kommunala och fristående skolor (se diagram 4.4b). En jämförelse mellan diagram 4.2b och 4.4b ger också vid handen att det inte nödvändigtvis är samma skolor som återfinns i respektive ända av diagrammen. Att mäta ”prestanda” för skolor är med andra ord en mångbottnad och komplicerad uppgift.

4.5 Följa elever genom hela grundskolan

I tidigare rapporter har visats att elever som har godkänt i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk i princip i samtliga fall också har gymnasiebehörighet när de lämnar grundskolan.

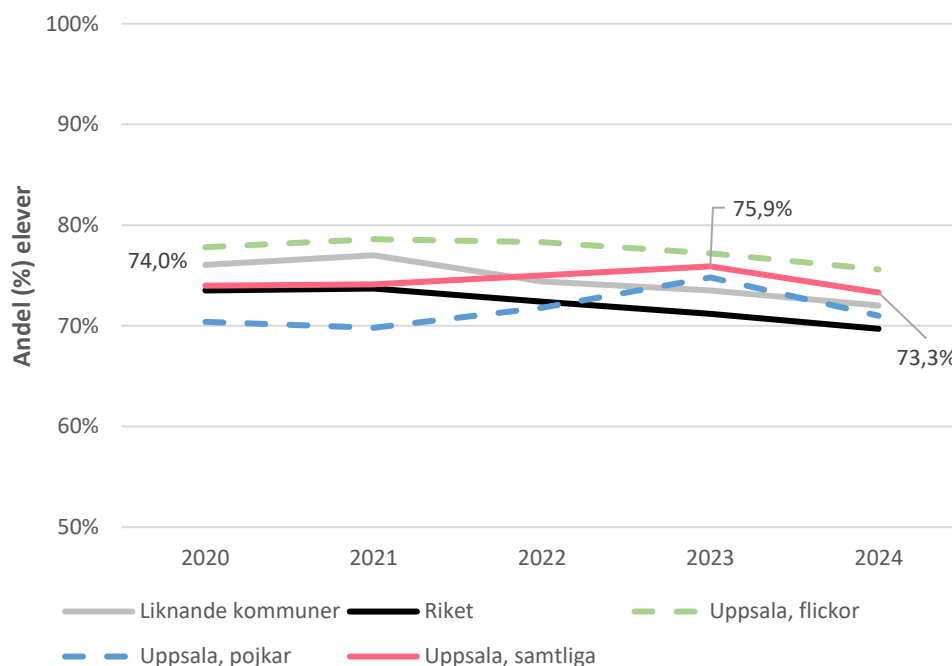
De elever som lämnar grundskolan utan behörighet till något nationellt gymnasieprogram har i många fall haft problem i dessa ämnen redan i årskurs 6, och möjligtvis också tidigare än så. Det är således viktigt att upptäcka elever med behov av extra stöd tidigt under deras skolgång. Som en del i att få alla elever behöriga till minst yrkesprogram på gymnasiet ingår att följa upp resultat så tidigt som möjligt under elevernas skolgång. Det är alltså av stor betydelse att synliggöra elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen i årskurs 9 så tidigt som möjligt.

Sedan hösten 2012 får eleverna betyg på höstterminen i årskurs 6 vilket innebär att det tydligt går att följa upp och se vilka elever som uppnår kunskapsmålen redan då. Det bör ge goda förutsättningar att upptäcka vilka elever som är i behov av extra stöd då de fortfarande har 3,5 år kvar i grundskolan. I en rapport från Skolverket, Utvärdering av betyg från årskurs 6, framkommer att tidiga betyg i skolan kan vara ett verktyg för att upptäcka särskilda behov hos eleverna. Däremot verkar inte betygen i sig göra att fler elever klarar kunskapskraven.

När det gäller andelen elever som klarat kunskapskraven i samtliga ämnen i årskurs 6 för alla skolor i kommunen har nivån sakta ökat något under perioden 2020–2023 för att under 2024 sjunka något (se diagram 4.5a). Värt att betrakta är dock att riket och liknande kommuner haft en mer nedåtgående trend under den senaste fyraårsperioden och trots en nedgång senaste året ligger Uppsala i dag över liknande kommuner vilket man inte gjorde perioden 2020–2021. Könsskillnaderna har under senaste året ökat, men förhoppningsvis kan trenden under de senaste fem åren med minskande skillnader behållas på lång sikt.

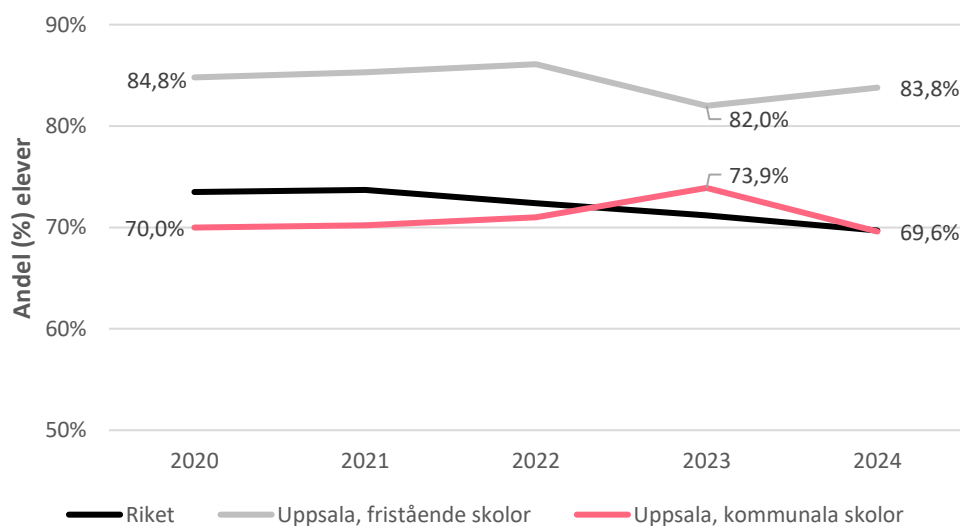
Ser man skillnaden mellan fristående och kommunala skolor (se diagram 4.5b) har de fristående skolorna 2024 ökat sitt resultat något medan de kommunala skolornas resultat i stället har sjunkit något. Sett till den nedåtgående trenden för riket när det gäller åk 6 under de senaste åren är det här viktigt att man försöker bibehålla och öka nivån.

Diagram 4.5a Andel (%) elever i åk 6, som fått godkänt betyg i alla ämnen: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2020–2024 för Uppsala, liknande kommuner och riket (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada) samt Skolverkets databas

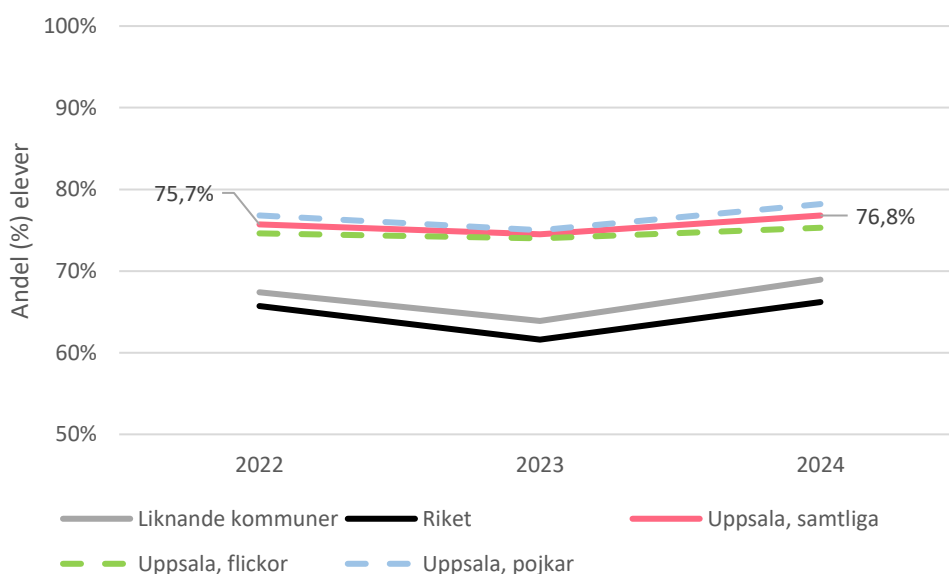
Diagram 4.5b Andel (%) elever i åk 6, som fått godkänt betyg i alla ämnen: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2020–2024 för Riket och Uppsalas fristående och kommunala skolor (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada) samt Skolverkets databas

Ett första mått på elevens utveckling är de nationella prov som genomförs i årskurs 3 i svenska/svenska som andraspråk och matematik. På grund av pandemin genomfördes dessa prov inte under 2020 och 2021, men under de senaste tre åren har resultaten varit på en jämn nivå över både riket och liknande kommuners resultat. Könsskillnaden när det gäller matematik är också mycket låg, men till skillnad mot i de flesta fall har pojkarna här ett något bättre resultat än flickorna.

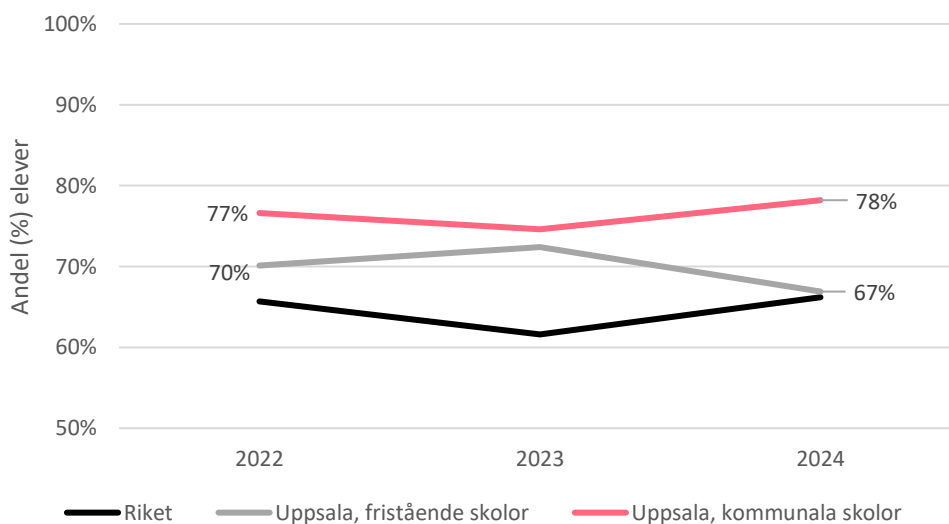
Diagram 4.6a Nationellt prov, Andel (%) elever i åk 3 med godkänt resultat i matematik: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2022–2024 för Uppsala, liknande kommuner och riket. (Inga nationella prov genomfördes 2020 resp 2021.) Resultat på hemkommunnivå då resultat per lägeskommun inte längre publiceras. (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

En jämförelse mellan fristående och kommunala huvudmän visar att den kommunala huvudmannens resultat i matematik ökade 2024 medan de sjönk för fristående huvudmän.

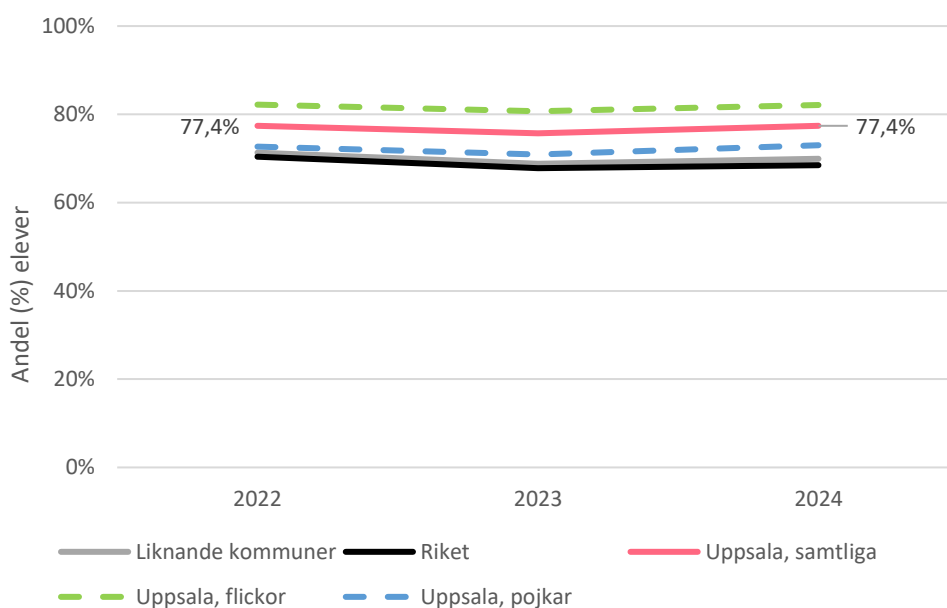
Diagram 4.6b Nationellt prov, Andel (%) elever i åk 3 med godkänt resultat i matematik: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2022–2024 för Riket och Uppsalas fristående och kommunala skolor (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

I svenska/svenska som andraspråk är resultaten också på en hög och jämn nivå, men könsskillnaderna är något större och det är också flickorna som lyckas bättre. Precis som för matematik ligger resultaten över nivån för riket och liknande kommuner.

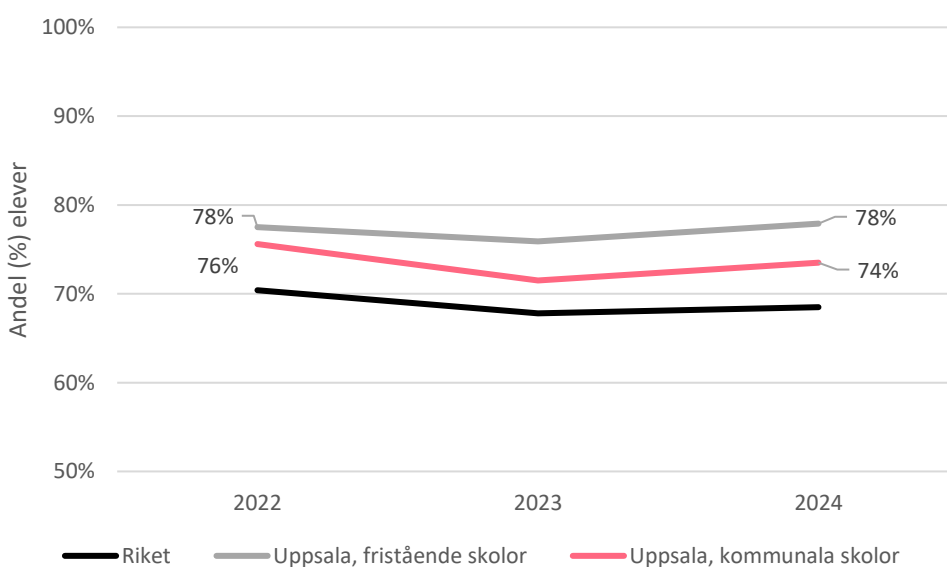
Diagram 4.7a Nationellt prov, Andel (%) elever i åk 3 med godkänt resultat i svenska/svenska som andraspråk: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2022–2024 för Uppsala, liknande kommuner och riket. (Inga nationella prov genomfördes 2020 resp 2021.) Resultat på hemkommunnivå då resultat per lägeskommun inte längre publiceras. (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

Resultaten har höjts för både fristående och kommunal huvudman men medan den kommunala huvudmannens resultat ligger högre för matematik råder motsatt förhållande när det gäller svenska och svenska som andraspråk.

Diagram 4.7b Nationellt prov, Andel (%) elever i åk 3 med godkänt resultat i svenska/svenska som andraspråk: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2022–2024 för Riket och Uppsalas fristående och kommunala skolor (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

4.6 Sammanfattning grundskola

Resultaten för grundskolan 2024 är i det stora hela något sämre än under tidigare år. Flera viktiga nyckeltal över elevernas resultat har minskat något och könsskillnaderna har över lag ökat något till pojkarnas nackdel.

För årskurs 9 har behörighet till gymnasiets yrkesprogram minskat från 86,4 till 85,9 procent, och en liknande sänkning har även skett när det gäller andelen elever som uppnår kunskapskraven i samtliga ämnen i årskurs 9 (från 74,9 till 74,3 procent). Magnituden på nedgången är dock relativt liten och en variation över tiden är att förvänta, men det är viktigt att resultatet analyseras och eventuella åtgärder sätts in så att detta inte är början på en nedåtgående trend.

Även för grundskolans årskurs 6 har andelen elever som uppnår kunskapskraven i samtliga ämnen minskat under 2024 (från 75,9 till 73,3 procent) och en svagt uppåtgående trend under de närmaste åren är bruten. För årskurs 3 är resultaten på de nationella proven i både matematik och svenska/svenska som andraspråk stabila och i nivå med tidigare år efter pandemin.

5 Förskola

I maj 2024 fanns 209 förskolor och 26 pedagogisk omsorg (familjedaghem) i Uppsala. Det finns fler fristående än kommunala enheter inom förskola och pedagogisk omsorg, men den kommunala verksamheten är betydligt större i fråga om antal barn i verksamheten. Cirka 63 procent av barnen finns i kommunala förskolor och pedagogisk omsorg.

I maj 2024 gick 11 597 barn i förskola och 297 barn i pedagogisk omsorg i Uppsala. Av dem var 7 335 inskrivna i kommunal förskola och 4 262 i fristående förskola. Fördelningen inom pedagogisk omsorg är betydligt jämnare och där 157 var inskrivna i kommunal pedagogisk omsorg medan 140 återfanns i fristående verksamhet. Eftersom förskolan tar emot nya barn under hela året växlar siffrorna varje månad och det är också stor skillnad mellan antalet barn om man jämför vår och höst. I september 2023 fanns 10 322 barn i förskola och 263 barn i pedagogisk omsorg. Förskolan och pedagogisk omsorg har en årscykel och en rytm som inte liknar de andra skolformernas. Det kräver stor flexibilitet, inte bara vad gäller lokaler, utan också i arbetet med att möta varje barns behov och utveckla barnen utifrån deras förutsättningar.

I förskolan finns inte betyg eller prov att mäta resultat med. Det material som används som utgångspunkt för att titta på resultat i förskolan i denna rapport utgörs av två delar: Den enkät som varje år skickas ut till vårdnadshavare med barn i förskola och det kartläggningssmaterial som genomförs i förskoleklass. Resultaten från kartläggningssmaterialet kan härledas till vilken förskola barnen gått i.

5.1 Resultat från enkäten till förskola och pedagogisk omsorg

En enkät skickas årligen ut till samtliga vårdnadshavare som har sina barn placerade i förskola och pedagogisk omsorg. Vårdnadshavare som har flera barn i förskola och pedagogisk omsorg får en enkät för varje barn. För att få enkäten att bättre stämma överens med läroplanens mål och innehåll har ett arbete med att revidera förskoleenkäten genomförts och i januari 2024 skickades den nya enkäten ut till 11 395 vårdnadshavare som hade sina barn placerade i förskola och 7125 svar kom in, vilket innebär en svarsfrekvens på 60,7 procent. Motsvarande för vårdnadshavare som hade sina barn placerade i pedagogisk omsorg var 295 respektive 211, vilket innebär en svarsfrekvens på 71,5 procent. Svarsfrekvensen ökade därmed mellan 2023 och 2024 med 3,1 procentenheter för förskolan respektive 8,6 procentenheter för pedagogisk omsorg. Ett kontinuerligt arbete pågår för att fortsätta höja svarsfrekvensen.

Enkäten bestod 2024 av 15 frågor som ställdes till samtliga vårdnadshavare. Frågorna har till stor del sin utgångspunkt i läroplanens övergripande mål, se bilaga 7.1.

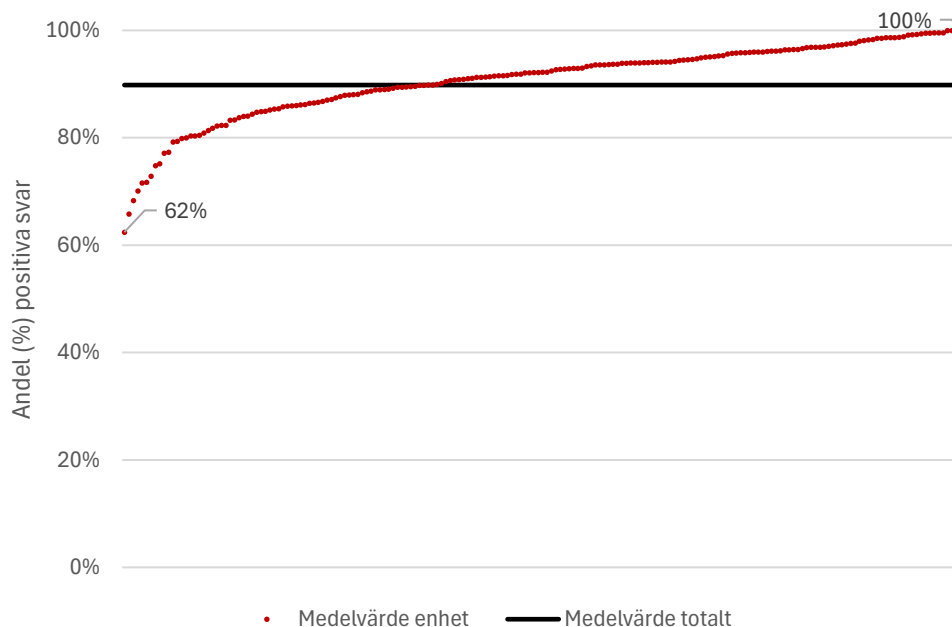
Eftersom enkätens innehåll är nytt finns ingen möjlighet att jämföra resultatet för 2024 med tidigare år.

I diagram 5.1 redovisas medelvärdet av andelen positiva svar för samtliga enkätfrågor i form av ett spridningsdiagram där samtliga enheter, kommunala såväl som fristående redovisas tillsammans med det totala medelvärdet.¹² Varje röd punkt markerar

¹² Enheter med för låg svarsfrekvens eller för lågt antal svar har tagits bort. I totalen ingår samtliga svar.

respektive enhets medelvärde 2024. Enheterna är sorterade enligt deras genomsnittliga resultat på enkäten, där de med lägst resultat ligger till vänster i diagrammet. Medelvärdet för samtliga förskolor och pedagogisk omsorg (89,8 procent) är markerat med en horisontell linje i diagrammet.

Diagram 5.1 Resultat från enkät, samtliga frågor, 2024: Andel (%) positiva svar per enhet och medelvärde, kommunala och fristående förskolor samt pedagogisk omsorg

Källa: Uppsala kommun

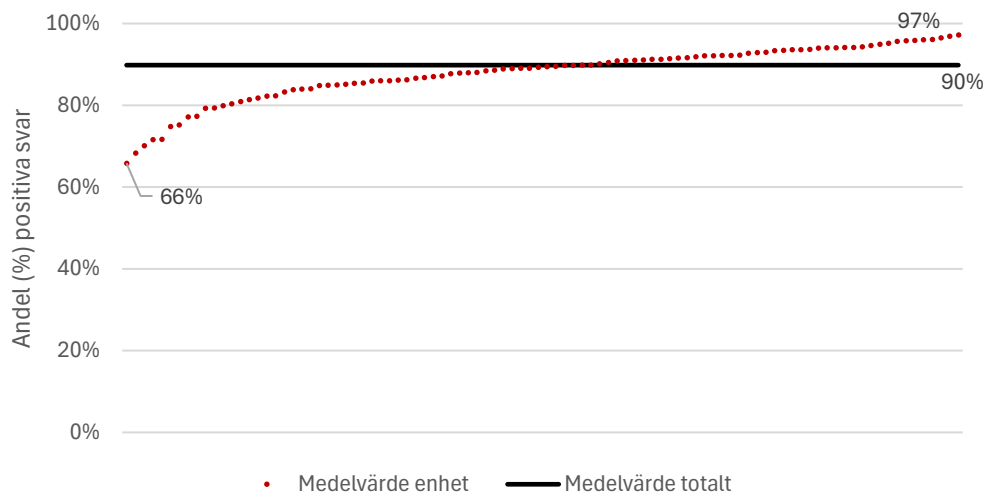
Diagrammet visar på en tydlig spridning mellan verksamheter med lägst resultat och dem med högst resultat. 67 av enheterna har ett resultat som ligger under medelvärdet för samtliga förskolor, och 124 enheter har ett resultat som ligger över snittet.

Åtta enheter, både förskolor och familjedaghem, har 100 procent positiva svar. Bland verksamheterna med lägst resultat återfinns både kommunal och fristående verksamhet medan de högsta resultaten, mellan 98 och 100 procents positiva svar representeras av fristående verksamheter.

5.1.1 Jämförelse mellan kommunal och fristående verksamhet

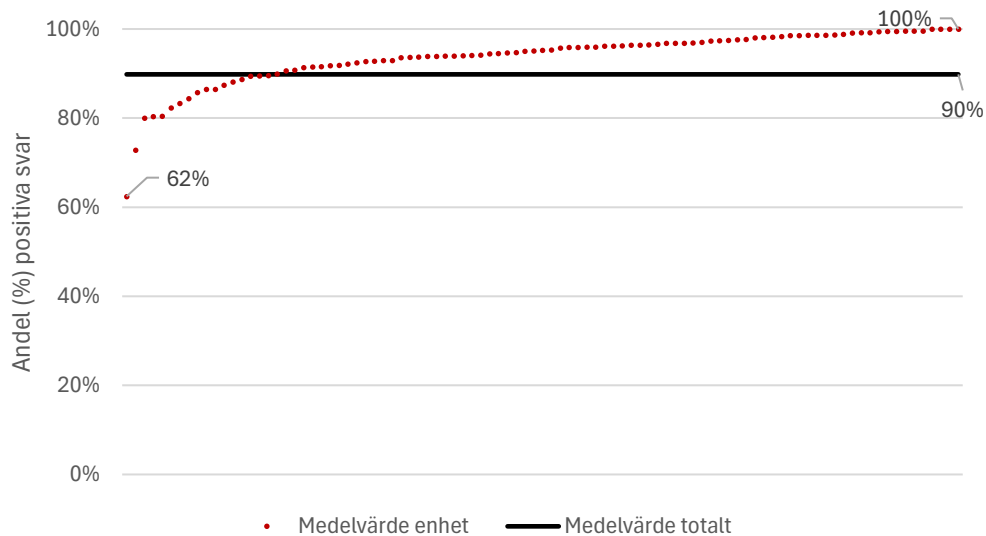
Resultat från enkäten uppdelade på fristående och kommunala enheter redovisas i diagram 5.2a resp 5.2b. Fristående enheter har i genomsnitt ungefär sex procentenheter högre andel positiva svar jämfört med kommunala enheter. När man jämför de båda diagrammen blir det tydligt att den "svans" som ligger under medelvärdet är betydligt kortare för fristående verksamheter. 19 procent av de fristående enheterna (18 st) har resultat under medelvärdet medan 55 procent (53 st) av de kommunala ligger under medelvärdet.

Diagram 5.2a Resultat från enkät, samtliga frågor, 2024: Andel (%) positiva svar per enhet och medelvärde, kommunala förskolor samt pedagogisk omsorg

Källa: Uppsala kommun

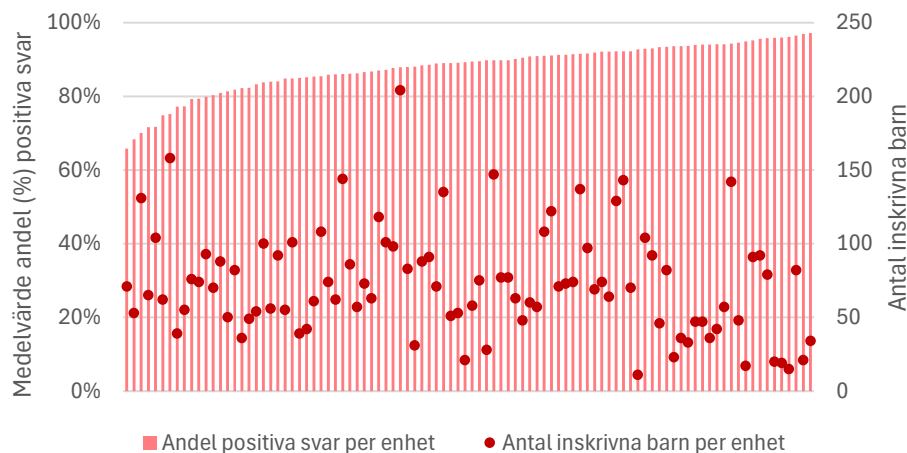
Diagram 5.2b Resultat från enkät, samtliga frågor, 2024: Andel (%) positiva svar per enhet och medelvärde, fristående förskolor samt pedagogisk omsorg

Källa: Uppsala kommun

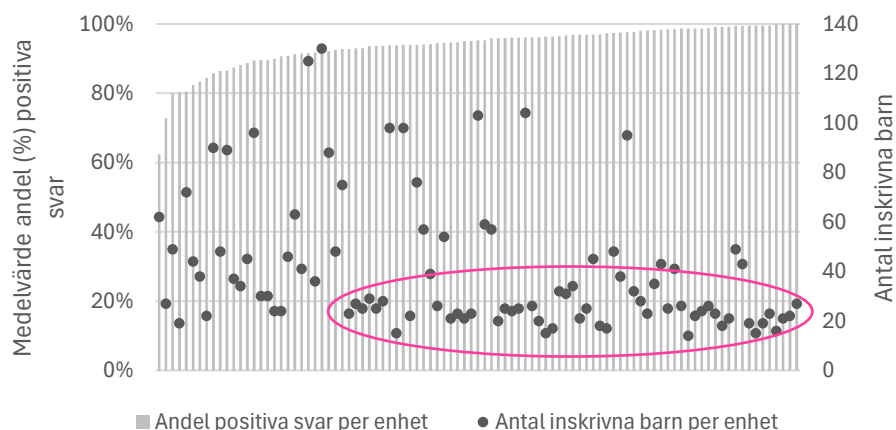
Även tidigare år har resultaten mellan kommunal och fristående verksamhet skilt sig åt men med årets enkät ökade skillnaden. Det är svårt att utifrån ett enskilt års resultat analysera eventuella orsaker till detta. Sett till antal barn per enhet har fristående verksamheter ett väsentligt lägre medelvärde, med i snitt 40 barn jämfört med 72. Det finns däremot inget tydligt samband mellan antalet inskrivna barn och resultatet på enkäten. Detta illustreras i diagrammen 5.3a och 5.3b nedan där både andelen positiva svar och antalet inskrivna barn visas. Staplarna i diagrammen visar andelen positiva svar och är sorterade så att det lägsta resultatet ligger längst till vänster och avläses på den vänstra axeln medan punkterna visar antal inskrivna barn och avläses mot den högra axeln.

Diagram 5.3a Resultat från enkät, samtliga frågor, 2024: Andel (%) positiva svar per enhet (primär y-axel, till vänster) samt antal inskrivna barn per enhet (sekundär y-axel, till höger), kommunala förskolor samt pedagogisk omsorg

Källa: Uppsala kommun

Diagram 5.3b Resultat från enkät, samtliga frågor, 2024: Andel (%) positiva svar per enhet (primär y-axel) samt antal inskrivna barn per enhet (sekundär y-axel), fristående förskolor samt pedagogisk omsorg

Källa: Uppsala kommun

Ansamlingen av punkter i diagram 5.3b visar att många av de fristående verksamheterna har ett barnantal mellan 20 och 30 barn (inringade i diagrammet).¹³ För de fristående enheter som har allra högst resultat finns en övervikt av små verksamheter men i övrigt finns inget samband.

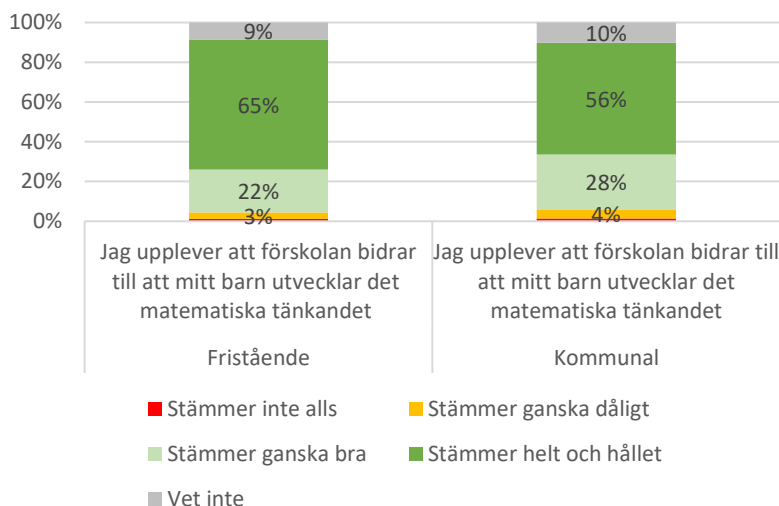
5.1.2 Språk och matematik i fokus

I Uppsala kommun läggs särskilt fokus på barnens utveckling inom språk- och matematik, därmed redovisas resultat gällande dessa frågor i kommande diagram.

¹³ Medianen för fristående förskolor och pedagogisk omsorg med enkätresultat är 28 medan den är 70 för kommunal verksamhet.

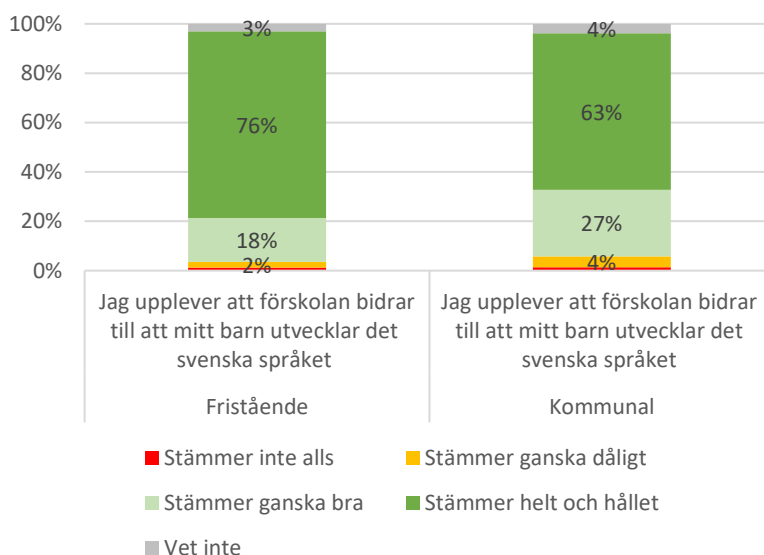
I diagram 5.4a och 5.4b redovisas fördelningen av svar för frågorna som handlar om språk- och matematikutveckling i enkäten. Även här jämförs resultaten mellan fristående och kommunal verksamhet.

Diagram 5.4a Resultat från enkät till förskola och pedagogisk omsorg, matematik: Fördelning av samtliga svar, medelvärde, fristående och kommunal förskola 2024.¹⁴

Källa: Uppsala kommun

Diagram 5.4b Resultat från enkät till förskola och pedagogisk omsorg, språk: Fördelning av samtliga svar, medelvärde, fristående och kommunal förskola 2024.¹⁵

Källa: Uppsala kommun

Det finns en skillnad i hur svaren fördelar sig mellan fristående och kommunal verksamhet när det gäller andel som svarar ”Stämmer helt och hållet” respektive

¹⁴ Enkäten innehåller en längre formulering: Jag upplever att förskolan bidrar till att mitt barn utvecklar det matematiska tänkandet (till exempel mängd, antal, ordning, mätning och tid)

¹⁵ Enkäten innehåller en längre formulering: Jag upplever att förskolan bidrar till att mitt barn utvecklar det svenska språket (till exempel utvecklar sitt ordförråd, sin förmåga att berätta, ställa frågor, uttrycka tankar, lyssna och utvecklar sitt skriftspråk)

”Stämmer ganska bra”. Den kommunala förskolan lyfter i sin egen kvalitetsrapport liknande skillnader kopplat till andra frågor och konstaterar behovet av att utveckla strategier för att främja ett bättre samarbete med vårdnadshavare under 2025.

5.2 Övergång från förskola till förskoleklass

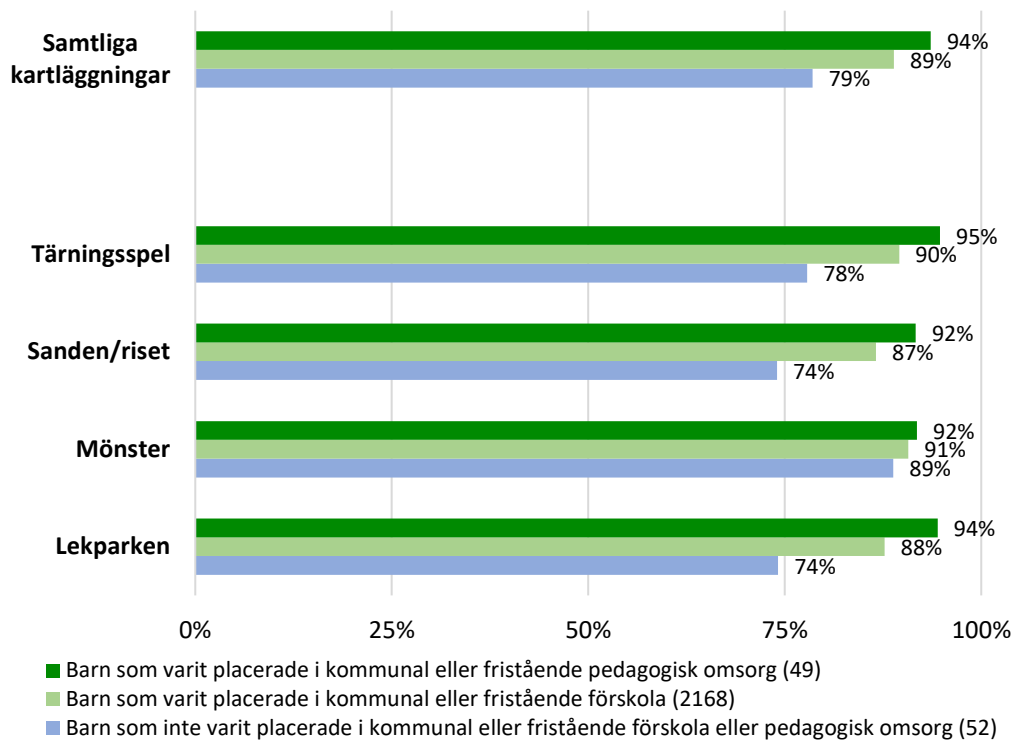
Sedan den 1 juli 2019 är det obligatoriskt att kartlägga elevers kunskaper i matematiskt tänkande och språklig medvetenhet i förskoleklass med hjälp av Skolverkets kartläggningsmaterial *Hitta språket* och *Hitta matematiken*. Syftet med kartläggningsmaterialen är att identifiera elever som kan komma att ha svårt att nå kunskapsmål i grundskolan, och kartläggningsmaterialen ger således lärare stöd i att se om elever behöver extra anpassningar eller särskilt stöd i undervisningen. Kartläggningsmaterialet ska användas som en naturlig del av undervisningen i förskoleklass och genomförandet av aktiviteterna ska ske i grupp.

Resultat från genomförandet av kartläggningsmaterialets aktiviteter registreras i Uppsala kommun i lärplattformen Unikum. De första kartläggningarna gjordes under hösten 2019 och resultaten har kommit att bli en viktig del i både förskolans och grundskolans kvalitetsarbete. För förskolan används kartläggningsmaterialet i kvalitetsarbetet genom att återkoppla resultaten från kartläggningarna till de förskolor eller pedagogisk omsorg där barnen varit placerade inom kommunen under vårterminen det år kartläggningarna genomfördes. På så sätt är det möjligt att beräkna hur stor andel av barn från en viss förskola eller pedagogisk omsorg som har uppmärksammas göra vad som anges i de olika aktiviteterna i Skolverkets kartläggningsmaterial.

I diagram 5.5 och 5.6 redovisas resultat från kartläggningsmaterialen för matematik och språk. Staplarna visar resultaten för barn utifrån tre grupper: Barn placerade i förskola, barn placerade i pedagogisk omsorg och barn som inte varit placerade. Både det totala resultatet och kartläggningsmaterialets olika delmoment redovisas. Resultaten gällande kartläggningsmaterialet i matematik (diagram 5.5) tolkas exempelvis som att i 94 och 89 procent av kartläggningarna som genomfördes med barn som varit placerade i pedagogisk omsorg respektive förskola uppmärksammades barnen att göra vad anges i de olika aktiviteterna. Det kan jämföras med resultatet 79 procent för barnen som inte varit placerade i förskola eller pedagogisk omsorg.¹⁶

¹⁶ Barn som varit placerade i förskola eller pedagogisk utanför Uppsala kommun inkluderas i gruppen som inte varit placerade eftersom Uppsala kommun inte har information om placeringar utanför kommunen.

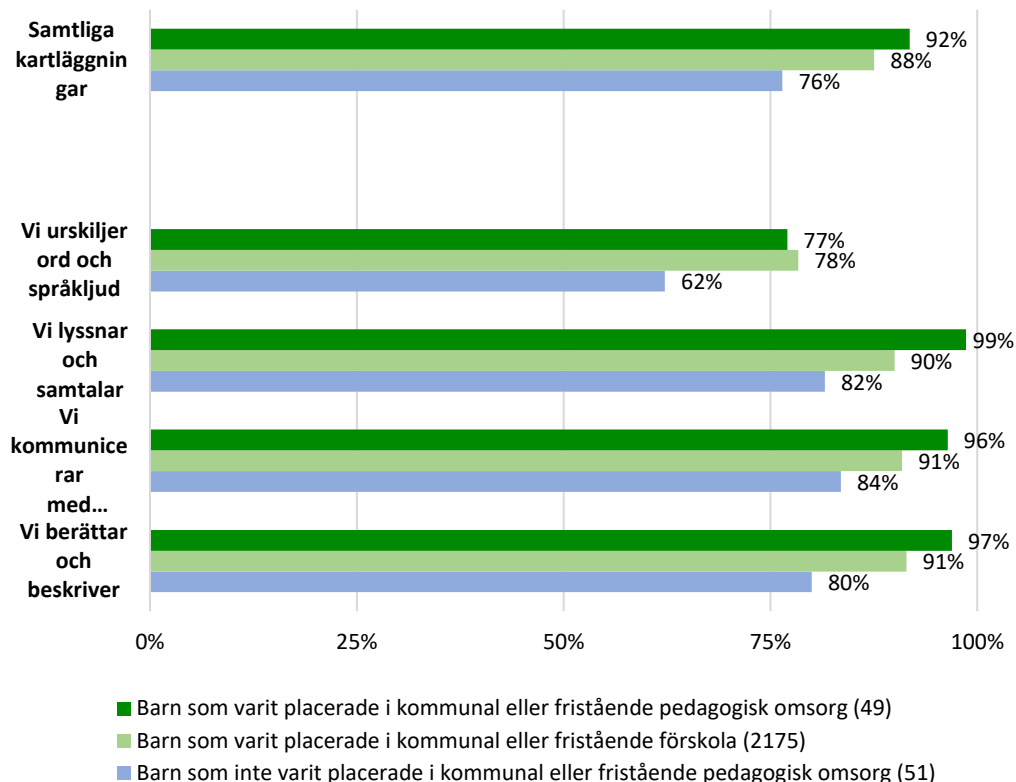
Diagram 5.5 Resultat kartläggningsmaterial förskoleklass, matematik: Andel (%) som uppmärksammats göra vad som anges i de olika aktiviteterna per kategori. Barn som varit placerade respektive ej placerade i förskola eller pedagogisk omsorg 2023.

Källa: Uppsala kommun

Det är skillnad i utfallet av kartläggningarna beroende på om barn varit placerade i förskola eller pedagogisk omsorg eller inte, innan de började förskoleklass. Sambandet gäller för samtliga kategorier, och skillnaden mellan grupperna av barn som varit placerade respektive inte varit placerade är ungefär lika stor i de olika kategorierna. Störst skillnad återfinns mellan barn placerade i pedagogisk omsorg och de ej placerade.

Diagram 5.6 Resultat kartläggningsmaterial förskoleklass, språk: Andel (%) som uppmärksammats göra vad som anges i de olika aktiviteterna per kategori. Barn som varit placerade respektive ej placerade i förskola eller pedagogisk omsorg 2023.

Källa: Uppsala kommun

En motsvarande jämförelse för kartläggningsmaterialet i språk redovisas i diagram 5.6. Den grupp som uppvisar bäst resultat i den kartläggningen är barn som varit placerade i pedagogisk omsorg. I delmomentet *Vi urskiljer språk och språkljud* har förskoleplacerade barn fått bättre resultat. För barn som inte varit placerade är resultatet genomgående lägre i alla delmoment. Det är i sammanhanget viktigt att påpeka att det är antalsmässigt väldigt stor skillnad mellan de tre olika grupperna. Grupperna barn som inte varit placerade och de som varit placerade i pedagogisk omsorg är väldigt små i relation till de förskoleplacerade barnen. Av de totalt 2 275 kartlagda barnen var 2 175 placerade i förskola, medan 49 barn var placerade i pedagogisk omsorg och 51 inte varit placerade.¹⁷

Utifrån resultaten kan det vara av intresse att göra en studie av fördelningen mellan vilka barn som återfinns i respektive grupp, inte minst de barn som inte varit placerade. Det kan gälla exempelvis eventuella geografiska skillnader eller socioekonomiska bakgrundsfaktorer.

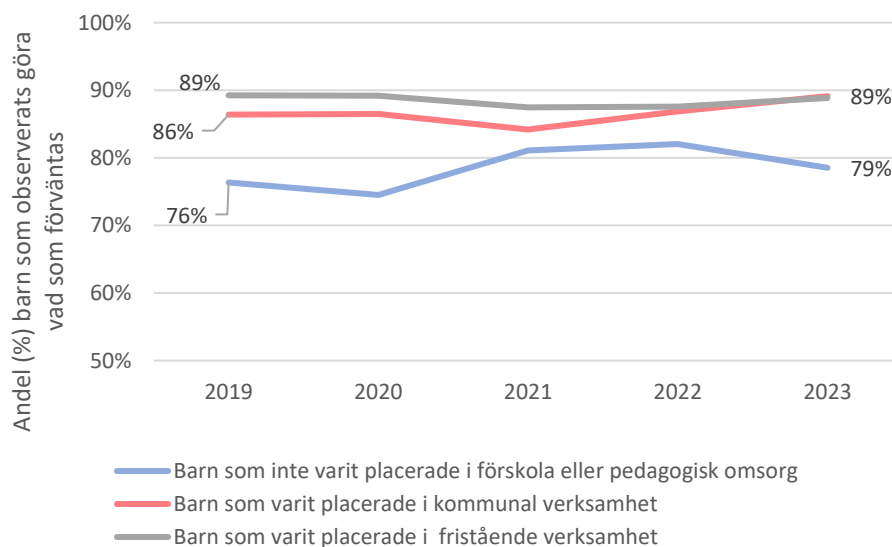
5.2.1 Jämförelse mellan fristående och kommunal verksamhet

Resultatet från kartläggningsmaterialet hämtas från de kommunala förskoleklasserna. De barn som kommer till förskoleklassen har gått i både kommunal och fristående verksamhet och det finns därför möjlighet att jämföra även dessa resultat mellan kommunal och fristående huvudman.

¹⁷ Antalet kartläggningar skiljer sig något mellan språk och matematik. Det värde som anges i brödtexten gäller snittet från kartläggningsmaterialet i språk.

Eftersom kartläggningmaterialet genomförts fem år finns möjlighet att också jämföra resultat över tid. Diagrammen 5.7 respektive 5.8 visar resultaten fördelade på grupperna barn som varit placerade i fristående respektive kommunal verksamhet samt barn som inte varit placerade. (Den sista gruppen är alltså samma grupp som i tidigare jämförelser).

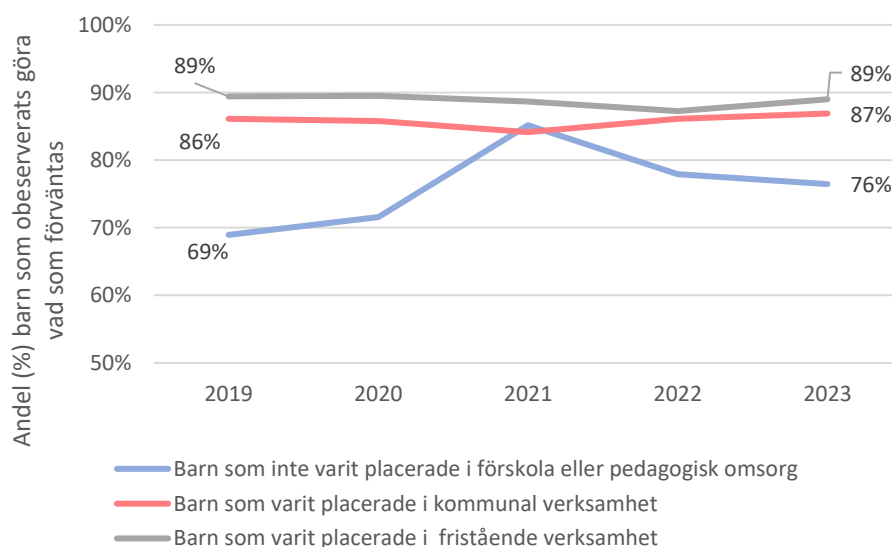
Diagram 5.7 Resultat kartläggningmaterial förskoleklass, matematik: Andel (%) som uppmärksammats göra vad som anges i de olika aktiviteterna per kategori. Barn som varit placerade i kommunal respektive fristående verksamhet samt barn som ej varit placerade i förskola eller pedagogisk omsorg 2019–2023. (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50%)

Källa: Uppsala kommun

Resultatet för kartläggningen i matematik visar hur skillnaden mellan fristående och kommunal verksamhet minskat medan gruppen som inte varit placerade över tid haft ett väsentligt lägre resultat.

Diagram 5.8 Resultat kartläggningmaterial förskoleklass, språk: Andel (%) som uppmärksammats göra vad som anges i de olika aktiviteterna per kategori. Barn som varit placerade i kommunal respektive fristående verksamhet samt barn som ej varit placerade i förskola eller pedagogisk omsorg 2019–2023.

Källa: Uppsala kommun

I kartläggningsmaterialet i språk finns en liten skillnad mellan fristående och kommunal verksamhet men även där har skillnaden minskat över tid. För de barn som inte varit placerade är resultatet påtagligt lägre, utom 2021 då gruppens resultat låg högre än den kommunala verksamheten. Det är troligt att pandemin hade stor betydelse och att det är orsaken till att resultaten sticker ut. 2021 var väsentligt fler barn utan placering i förskola eller pedagogisk omsorg och det påverkade sannolikt resultatet.

Även här finns en stor skillnad i antal mellan grupperna, där barn från den kommunala förskolan i snitt utgör 65 procent av totalen och gruppen som inte varit placerade är väldigt liten. Även om resultaten ska tolkas med försiktighet finns det fog för att dra slutsatsen att barns utveckling i språk och matematik påverkas positivt av att gå i förskola och pedagogisk omsorg.

5.3 Sammanfattning förskola

2024 genomfördes en ny, reviderad enkät till förskola och pedagogisk omsorg. Det medför att resultaten inte kan jämföras med tidigare år. Svarsfrekvensen var högre än tidigare år. Medelvärde av andel positiva svar var 90 procent.

Det finns en stor spridning i resultaten mellan förskolorna och även en skillnad mellan fristående och kommunal verksamhet med en högre andel positiva resultat för fristående verksamheter. Det har funnits en skillnad även tidigare år men differensen blev större 2024. Med endast ett års resultat att analysera är det för tidigt att dra slutsatser av skillnaden.

I rapporten har även resultat från kartläggningsmaterialet som elever i förskoleklass genomför redovisats. Kartläggningen mäter i vilken utsträckning barn iakttagit genomföra de olika aktiviteterna i kartläggningsmaterialet.

Eftersom kartläggningsmaterialet nu genomförts under fem år har jämförelser över tid kunnat göras. De grupper som jämförts är barn som gått i kommunal respektive fristående verksamhet samt barn som inte gått i förskola eller pedagogisk omsorg. Resultaten visar dels en minskande skillnad mellan kommunal och fristående verksamhet, dels att förskola och pedagogisk omsorg tycks vara positivt för barns utveckling inom språk och matematik.

6 Metod och användning av data

Rapporten och den tillhörande resultatbilagan bygger på uppgifter i kommunens elevadministrativa system, nationell statistik och resultat från genomförda förskoleenkäter.

6.1 Enkäter

I rapporten redovisas resultaten av den enkät som används för vårdnadshavare med barn i förskolan eller pedagogisk omsorg. Enkäten gjordes om inför 2024 för att bättre motsvara läroplanens innehåll och mål. Det finns därför inte möjlighet att jämföra årets resultat med tidigare enkätresultat annat än att se på svarsfrekvens.

Tabell 6.1: Svarsfrekvens enkäter, uppföljning 2020–2024

Verksamhet	2020	2021	2022	2023	2024
Förskola	60%	59%	51%	58%	61%

I presentationen av enkätsvaren är det främst andelen positiva svar som används. Som positiva svar räknas både svarsalternativet ”stämmer helt och hållet” och ”stämmer ganska bra”.

6.2 Användning och återkoppling av enkätresultaten

En viktig utgångspunkt är att verksamheterna själva ges möjlighet att använda resultaten, därför görs återkopplingar på olika sätt. Enhetsansvariga fick den egna enhetens enkätresultat och de sammantagna enkätresultaten för kommunen i mitten av april 2024. Enkätresultaten redovisades med samtliga svarsalternativ och på enhetsnivå till varje förskola. Resultaten för ett urval av frågor används i Uppsala kommuns webbtjänst Hitta & jämför.

Utbildningsnämnden tar del av resultaten i form av denna rapport, resultatredovisning i bokslut och via andra kontinuerliga presentationer i nämnden.

6.3 Officiell statistik

Det är främst statistik från Skolverket och Kommun- och regiondatabasen som används vid jämförelse och som redovisas i rapporten. Uppgifterna har skolor och kommuner själva lämnat in (uppgifterna levereras till SCB).

Exempel på statistik från Skolverket samt Kommun- och regiondatabasen är betygsresultat och andel behöriga till gymnasie- respektive högskolestudier, och genomströmning i gymnasiet. Annan statistik från SCB och kommunens elevadministrativa system IST administration har också använts. När det är möjligt görs jämförelser med riket och liknande kommuner, det vill säga kommuner som liknar varandra vad gäller storlek och socioekonomisk sammansättning.

7 Bilaga

7.1 Enkätfrågor förskola och pedagogisk omsorg (enkät för vårdnadshavare)

Frågor med fet stil ingår i kommunens webbtjänst Hitta och jämför. Samtliga frågor har svarsalternativen Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls och Vet inte.

- 1. Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola.**
- 2. Jag skulle rekommendera mitt barns förskola till en annan förälder.**
- 3. Jag upplever att mitt barn känner sig tryggt på förskolan.**
- 4. Jag upplever att jag och mitt barn får ett bra bemötande vid lämning och hämtning.**
- 5. Jag upplever att mitt barn får den omsorg på förskolan som det behöver (till exempel omvårdnad, omtanke, uppmärksamhet)**
6. Jag upplever att förskolan bidrar till att utveckla mitt barns respekt och förståelse för alla människors lika värde.
7. Jag upplever att förskolan bidrar till att utveckla mitt barns sociala förmågor (till exempel utveckla sin empati, initiativförmåga, ansvarskänsla och omtanke inför andra).
8. Jag upplever att förskolan uppmuntrar mitt barn att uttrycka sina tankar och åsikter
- 9. Jag upplever att förskolans pedagogiska miljö bidrar till att väcka mitt barns nyfikenhet, kreativitet och lust att leka och lära.**
- 10. Jag upplever att förskolan ger mitt barn det stöd och hjälp som det behöver för att utvecklas och lära.**
11. Jag upplever att förskolan bidrar till att mitt barn utvecklar det svenska språket (till exempel utvecklar sitt ordförråd, sin förmåga att berätta, ställa frågor, uttrycka tankar, lyssna och utvecklar sitt skriftspråk).
12. Jag upplever att förskolan bidrar till att mitt barn utvecklar det matematiska tänkandet (till exempel mängd, antal, ordning, mätning och tid).
13. Jag upplever att jag får information om förskolans mål och arbetssätt.
- 14. Jag upplever att jag får den information som jag behöver om hur mitt barn utvecklas på förskolan (till exempel genom utvecklingssamtal).**
15. Jag upplever att jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i utbildningen (till exempel genom föräldramöten eller liknande).